

“Iedereen wil oud worden, maar we willen het niet zijn.”

Een representatie-analyse van ouderen in de documentaireserie OUDTOPIA

Bachelor Eindwerkstuk (TF3V14026)

Naam: Janna van Strien

Studentnummer: 3983048

E-mail: j.f.e.vanstrien@students.uu.nl

Studiejaar: 2014-2015

Blok: 3

Werkgroep: 6

Begeleidend docent: Andrea Meuzelaar

Opleiding: Communicatie- en informatiewetenschappen

Instituut: Faculteit Geesteswetenschappen

Universiteit Utrecht

Inleverdatum: 07-04-2015

Universiteit Utrecht

Abstract

In dit eindwerkstuk wordt een analyse gemaakt van de documentaire OUDTOPIA. De onderzoeksvraag is: Welk discours wordt er in de documentaire OUDTOPIA geconstrueerd over ouderen? De relevantie van dit onderzoek is tweeledig. Allereerst is de representatie van ouderen in de media erg onderbelicht gebleven binnen de *media* en *cultural studies*. Daarnaast is er in de Nederlandse samenleving door hun 'zorgvraag' veel over ouderen te doen. Hierdoor wordt er ook veel over ouderen in de media gesproken. Opvallend bij deze berichtgevingen is dat ouderen vaak als een grote grijze massa worden weggezet. Met dit onderzoek wil ik zowel een begin maken met het opvullen van het hiaat in wetenschappelijke kennis over mediarepresentaties van ouderen, als inzicht krijgen in hoe een recente documentaire ouderen verbeeldt. OUDTOPIA is extra interessant hiervoor omdat in deze documentaire twee jongeren de oudere generatie vastleggen. Dit contrast kan van invloed zijn op de mate van generalisatie.

Om mijn onderzoeksvraag te beantwoorden staan in het theoretische gedeelte twee auteurs centraal. Allereerst gebruik ik de theorieën van Bill Nichols om de relatie tussen documentaires en de werkelijkheid uit te leggen. Dit laat zien dat OUDTOPIA ouderen op een bepaalde manier verbeeldt. De tweede auteur die van groot belang is voor dit onderzoek is Stuart Hall. Zowel Hall als Nichols beschouwen documentaires als een constructie. Hall kan verder inzicht geven hoe de documentaire de culturele identiteit van ouderen representeert. Naast het theoretische gedeelte van mijn onderzoek, vindt er een representatie-analyse plaats. Deze wordt uitgevoerd aan de hand van de terminologie en theorieën van David Bordwell en Kristin Thompson. Er wordt zowel gekeken naar narratieve als audiovisuele elementen en op welke manier deze ouderen verbeelden. In de analyse wordt duidelijk dat OUDTOPIA er niet in slaagt generalisatie uit de weg te gaan. De verschillen tussen de oudere en jongere generatie zorgen vaak voor een contrast, waardoor de oudere generatie als groep gedefinieerd wordt. Tevens wordt er een stereotiep beeld van de ouderen geschetst doordat er veel eigenschappen aan alle ouderen worden toegekend. Hierdoor voert uiteindelijk het discours dat de ouderen een grijze massa zijn de boventoon.

Op de omslag: Nicolaas Veul (links) en Tim den Besten voor de ouderen van het verzorgingstehuis.¹

---

¹ "Oudtopia," TV Lab, accessed February 25, 2015, <http://www.spots4u.nl/?page=getspot&messageid=UvPEyp6SipkAxb5UwSn9b%40spot.net>.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 - Inleiding	4
Hoofdstuk 2 - Documentaire en de werkelijkheid	6
Hoofdstuk 3 - Culturele identiteit en representatie	9
Hoofdstuk 4 - Methode	11
Hoofdstuk 5 - Analyse	13
§ 5.1 - Analyse van de narratieve elementen	13
§ 5.1.1 - Verhaallijn en structuur	13
§ 5.1.2 - Perspectief en personages	17
§ 5.2 - Analyse van de audiovisuele elementen	21
§ 5.2.1 - Mise-en-scène	21
§ 5.2.2 - Cinematografie en editing	27
Hoofdstuk 6 - Conclusie	33
Bibliografie	35
Bijlage 1 - Sequentieoverzicht	

Hoofdstuk 1 - Inleiding

“Oh, we hebben er niet aan gedacht waar we alle rollators gaan laten,” zegt Tim. Samen met Nicolaas geeft hij een housewarming en de huiskamer stroomt inmiddels aardig vol. Ondertussen steekt Nicolaas op het balkon een sigaretje op met een vrouw, die het driedubbele van zijn leeftijd is. Nicolaas Veul en Tim den Besten, twee documentairemakers in de bloei van hun leven, nemen naar eigen zeggen “een voorsprong op het onvermijdelijke”. In de driedelige documentaireserie OUDTOPIA verlaten zij Amsterdam om een maand in een verzorgingstehuis in Den Haag te gaan wonen.² In de documentaireserie komen de twee uiteenlopende werelden van jong en oud samen. Nicolaas en Tim stellen dat het hun doel is om in contact te komen met de ouderen van nu. Zoals het hierboven beschreven fragment laat zien, zorgt deze ontmoeting van de twee generaties voor merkwaardige contrasten, maar is er ook ruimte voor overeenstemming.

De ouderen van het verzorgingstehuis staan in OUDTOPIA centraal. Over deze leeftijdsgroep is in de vergrijzende Nederlandse samenleving veel te doen. “Menselijke kant moet terug in ouderenzorg.”³ Zo luidde de kop van een nieuwsbericht van BNR over de problemen in verzorgingstehuizen. Tegelijkertijd speelt in de Nederlandse samenleving het vraagstuk wie er überhaupt verantwoordelijk is voor de ouderen.⁴ Ouderen zijn dankzij hun ‘zorgvraag’ veel in het nieuws. Opmerkelijk is dat in deze berichtgeving ouderen vaak als een grote grijze massa worden beschreven. Een voorbeeld van zo’n uitspraak is: “Ouderen willen zelf de regie houden, maar voelen zich al snel bezwaard om naasten te vragen.”⁵ In mijn opinie worden via verschillende mediakanalen veel generaliserende uitspraken gedaan. Bovendien wordt er veelal gesproken over ouderen, maar komen zij zelf nauwelijks aan het woord. Daarom wil ik gaan kijken hoe ouderen in een recente documentaire worden verbeeld. OUDTOPIA is hier bij uitstek interessant voor omdat daarin de

---

² “Oudtopia,” VPRO, accessed February 13, 2015, <http://www.vpro.nl/programmas/oudtopia.html>. De serie werd uitgezonden op de VPRO op 21, 22 en 23 augustus 2014. “Oudtopia aflevering 1,” VPRO, accessed February 13, 2015, <http://www.vpro.nl/programmas/oudtopia.html>; “Oudtopia aflevering 2,” VPRO, accessed February 13, 2015, http://www.vpro.nl/speel.VPWON_1220680.html; “Oudtopia aflevering 3,” VPRO, accessed February 13, 2015, http://www.vpro.nl/speel.VPWON_1220681.html.

³ “Van Rijn: Menselijke kant moet terug in ouderenzorg,” last modified February 11, 2015, <http://www.bnr.nl/nieuws/politiek/446543-1502/van-rijn-menselijke-kant-moet-terug-in-ouderenzorg>.

⁴ Bijvoorbeeld: “Zorgen voor je ouders,” last modified February 15, 2015, http://www.telegraaf.nl/watuzegt/23680997/___Zorgen_voor_je_ouders___.html; “Gedeelde verantwoordelijkheid voor zorg kwetsbare ouderen,” last modified October 28, 2014, <https://www.lhv.nl/actueel/bestuursblog/gedeelde-verantwoordelijkheid-voor-zorg-kwetsbare-ouderen>; “Verantwoordelijkheid gemeente ouderenzorg,” NPO Gezond, accessed February 21, 2015, http://www.gezond24.nl/tv-uitzending/g24_1106/Verantwoordelijkheid-gemeenten-ouderenzorg.

⁵ “Ouderen geen moeite met inkopen mantelzorg,” last modified March 15, 2015, <http://www.zorgvisie.nl/Kwaliteit/Nieuws/2015/3/Ouderen-geen-moeite-met-inkopen-mantelzorg-1730770W/>.

ouderen worden belicht vanuit het perspectief van twee jonge filmmakers. Door dit contrast is het goed mogelijk dat er gegeneraliseerd wordt, tegelijkertijd zou de documentaire het doel kunnen hebben dit contrast wat te neutraliseren.

In dit onderzoek wil ik vanuit *media* en *cultural studies* inzicht krijgen in de representatie van ouderen in OUDTOPIA. Als de wetenschappelijke kennis over mediarepresentaties van culturele identiteit wordt bekeken, wordt snel duidelijk dat er maar weinig aandacht aan ouderen is besteed. Veelal focussen onderzoeken zich op de representaties van genderidentiteit en etnische identiteit in de media. Dit geldt zowel voor onderzoek naar fictie als non-fictie. Onderzoek naar de mediarepresentaties van de culturele identiteit van ouderen is duidelijk onderbelicht gebleven. Vanuit andere disciplines zijn wel enkele onderzoeken te vinden over de representatie van ouderen in de media.⁶ Zo kijken psychologen Eva-Marie Kessler, Katrin Rakoczy en Ursula Staudinger naar de representatie van ouderen in *prime-time* televisie-dramaseries. Hieruit concluderen ze onder andere dat ouderen ‘onder-gerepresenteerd’ zijn en dat bij ouderen traditionele genderrollen sterk aanwezig zijn.⁷ Echter, dit onderzoek is erg gedateerd en heeft enkel betrekking op fictie. Bovendien is hun psychologische onderzoek kwantitatief van aard. Ik ben van mening dat hiermee niet het tekort aan kwalitatieve onderzoeken naar mediarepresentaties van ouderen gecompenseerd wordt. Daarnaast ben ik ervan overtuigd dat onderzoeken binnen de kaders van *media studies* onmisbaar zijn op het gebied van mediarepresentaties. Met mijn onderzoek hoop ik een begin te maken met het opvullen van het hiaat in kennis over mediarepresentaties van ouderen binnen *media studies*.

Hiermee kom ik uit bij de onderzoeksvraag die ik bij mijn casus OUDTOPIA stel: Welk discours wordt er in de documentaire OUDTOPIA geconstrueerd over ouderen? Daartoe stel ik vier deelvragen, waarvan de eerste twee voortkomen uit het wetenschappelijk debat en de theoretische concepten: Hoe verhoudt het genre documentaire zich tot de werkelijkheid? Hoe worden culturele identiteiten door de media verbeeld? Hoe worden ouderen door de narratieve elementen in OUDTOPIA gerepresenteerd? Hoe worden ouderen door de audiovisuele elementen in OUDTOPIA gerepresenteerd? De eerste deelvraag geeft basiskennis over hoe in een documentaire als OUDTOPIA een perspectief op ouderen kan worden geven. Alvorens het verdere onderzoek wordt uitgevoerd is het van belang te weten wat de relatie is tussen documentaires en de werkelijkheid. Deze eerste

---

⁶ Naast het in de tekst genoemde onderzoek zijn er nog enkele voorbeelden van onderzoeken naar representatie van ouderen. Zo besteden sociaalpsychologen Zebrowitz en Montepare aandacht aan de stigmatisering van ouderen in het artikel ‘Too young, too old: Stigmatizing adolescents and the elderly’ (2000) en kijken hier gedeeltelijk ook naar de representatie van ouderen op televisie. En marketingonderzoekers Marylyn Carrigan en Isabelle Szmigin onderzoeken hoe ouderen in advertenties worden gerepresenteerd in hun artikel genaamd ‘The representation of older people in advertisements: ageism in advertising’ (1999). Ook deze onderzoeken zijn erg gedateerd en niet vanuit *media studies* geschreven.

⁷ Eva-Marie Kessler, Katrin Rakoczy and Ursula Staudinger, “The portrayal of older people in prime time television series: the match with gerontological evidence,” *Ageing and Society* 24 (2004): 531-532.

deelvraag wordt in hoofdstuk 2 besproken, waarbij de nadruk ligt op de theorieën van Bill Nichols – een sleutelauteur op het gebied van documentaires. Hierna kan specifiek worden gekeken hoe de culturele identiteit van ouderen kan worden verbeeld in OUDTOPIA. In hoofdstuk 3 voert daarom Stuart Hall, een belangrijke wetenschapper van *cultural studies*, met zijn denkbeelden de boventoon. Zowel Hall als Nichols zien documentaires als een constructie, waardoor zij elkaar goed aanvullen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 de methode van de representatie-analyse besproken, die grotendeels gebaseerd is op de theorieën en terminologie van filmwetenschappers David Bordwell en Kristin Thompson. In hoofdstuk 5 zal de analyse van OUDTOPIA plaatsvinden. Hier zullen de laatste twee deelvragen besproken worden en worden gekeken hoe audiovisuele en narratieve elementen ouderen verbeelden. Tot slot zal in hoofdstuk 6 een conclusie getrokken worden over het discours dat in OUDTOPIA over ouderen wordt geconstrueerd.

Hoofdstuk 2 - Documentaire en de werkelijkheid

In dit hoofdstuk ga ik in op de vraag: Hoe verhoudt het genre documentaire zich tot de werkelijkheid? Op deze vraag hebben vele theoretici een antwoord proberen te geven. Het is belangrijk het academische debat over de relatie tussen documentaire en de werkelijkheid uiteen te zetten, om zo te laten zien vanuit welke theoretische invalshoek ik OUDTOPIA ga analyseren. Het debat gaat ver terug in de vorige eeuw. Zo stelde John Grierson, een pionier op het gebied van documentaires, in 1926 dat de documentaire een creatieve behandeling van de werkelijkheid was.⁸ In de afgelopen decennia zijn er uiteenlopende opvattingen te vinden over de relatie tussen documentaire en de werkelijkheid.⁹ Een deel van de wetenschappers pleit ervoor te focussen op de kijker. Volgens hen beslist de kijker wat als de werkelijkheid wordt opgevat.¹⁰ Andere geleerden beweren dat de realiteitsclaim volledig verworpen moet worden. Omdat ik mij in dit onderzoek richt op de analyse van de documentaire zelf (als representatie), zal ik op de laatst genoemde benadering focussen. Een eerste belangrijke auteur op dit gebied is communicatiewetenschapper Brian Winston.

---

⁸ Bill Nichols, *Introduction to Documentary*, 2nd ed. (Bloomington: Indiana University Press, 2010), 6.

⁹ Lennaart van Oldenborgh, "Performing the Real," in *The State of the Real: Aesthetics in the Digital Age*, ed. Damian Sutton, Susan Brind and Ray McKenzie (London: I. B. Tauris & Co, 2007), 63; Jane Chapman, *Issues in Contemporary Documentary* (Malden: Polity Press, 2009), 70-71; James Peterson, "Postmodernism and Film," in *International Postmodernism: Theory and Literary Practice*, ed. Hans Bertens and Douwe W. Fokkema (Amsterdam: John Benjamins B.V., 1997), 144-146.

¹⁰ Voorbeelden van vooraanstaande wetenschappers die deze visie grotendeels aanhangen zijn filosoof en filmtheoreticus Noël Carroll met zijn essay 'Nonfiction Film and Postmodernist Skepticism' (1996), filmwetenschapper Carl Plantinga met zijn essay 'What a Documentary is, After all' (2005) en film- en televisiewetenschapper Stella Bruzzi met haar boek *New Documentary* (2000). Zij verschillen dus op dit gebied van de meer poststructuralistische theorieën van onder andere Winston, Renov en Nichols.

Hij vindt de definitie van Grierson problematisch: "The supposition that any 'actuality' is left after 'creative treatment' can now be seen as being at best naïve and at worst a mark of duplicity."¹¹ Hieruit blijkt al dat hij van mening is dat in een documentaire nooit de werkelijkheid aanwezig kan zijn. Verder droeg Winston bij aan het debat door erop te wijzen dat het mogelijk is documentaires digitaal te manipuleren en stelde dat documentaires ook daardoor hun claim op de werkelijkheid zouden moeten loslaten.¹² Professor van *critical studies*, Michael Renov, is eveneens van mening dat documentaires geen één op één relatie hebben met de werkelijkheid. Een documentaire is in zijn visie een gemedieerde werkelijkheid waarbij keuzes worden gemaakt. Naar de werkelijkheid kan enkel verwezen worden.¹³

De theorieën van Bill Nichols hebben overeenkomsten met die van Renov en Winston. De auteurs vertegenwoordigen alle drie de visie waarin de documentaire als een constructie van de werkelijkheid wordt gezien. Het geschetste debat toont dat het niet mogelijk is om te analyseren hoe of in welke mate een documentaire de werkelijkheid weergeeft. Ik zal nu verder doorgaan op Nichols' theorie aangezien hij in mijn ogen het meest duidelijk definieert wat dan wel de relatie tussen documentaire en de werkelijkheid is en tegelijkertijd handvatten aanreikt voor de analyse van OUDTOPIA. Voor Nichols is een documentaire geen reproductie van de werkelijkheid, maar een representatie. Een documentaire verbeeldt een onderwerp op een bepaalde manier, en alleen dit kan geanalyseerd worden. Dit hangt samen met hoe Nichols een onderscheid tussen non-fictie en fictie maakt en hoe deze zich tot de werkelijkheid verhouden. Documentaires richten zich op *de* wereld waarin we leven, terwijl fictie volgens hem gaat om *een* wereld zoals die uit de verbeelding van de filmmaker voortkomt.¹⁴ Hierdoor ontstaat een alternatieve werkelijkheid die bij het analyseren ervan inzicht geeft in de wereld waar we al in leven, terwijl documentaires dus een nieuw perspectief op de bestaande werkelijkheid bieden.¹⁵ Nichols stelt verder: "Were documentary a reproduction of reality, these problems would be far less acute. We would then simply have a replica or copy of something that already exist. But documentary is not a reproduction of reality, it is a representation of the world we already occupy."¹⁶ Het citaat laat het belang zien van het analyseren van documentaires en het focussen op de documentaire als representatie. Nichols wijst erop dat juist het feit dat een documentaire een representatie van de werkelijkheid is het medium 'macht'

---

¹¹ Brian Winston, *Claiming the Real: The Griersonian Documentary and Its Legitimations* (London: British Film Institute, 1995), 11.

¹² Winston, *Claiming the Real*, 253.

¹³ Michael Renov, "Introduction: The Truth About Non-Fiction," in *Theorizing Documentary*, ed. Michael Renov (London: Routledge, 1993), 2, 7; Michael Renov, "Toward a Poetics of Documentary," in *Theorizing Documentary*, ed. Michael Renov (London: Routledge, 1993), 26.

¹⁴ Nichols, *Introduction to Documentary*, xi.

¹⁵ Nichols, *Introduction to Documentary*, 7.

¹⁶ Nichols, *Introduction to Documentary*, 13.

geeft. Het door OUDTOPIA geconstrueerd beeld over ouderen komt hierdoor in de samenleving terecht. Deze relatie tussen mediarepresentaties en de samenleving zal in hoofdstuk 3 verder worden besproken.

Nichols is dus van mening dat documentaires een bepaalde kijk op de werkelijkheid geven. Representatie komt volgens hem tot stand omdat een documentaire een bepaald perspectief op de werkelijkheid biedt – het is een discursieve constructie. Dit maakt de theorie van Nichols zeer bruikbaar voor mijn onderzoek, aangezien ik wil achterhalen welk perspectief OUDTOPIA op ouderen biedt. Nichols werkt het perspectief van een documentaire verder uit in zijn concept van *the voice*. Elke documentaire biedt een bepaald perspectief op het onderwerp dat tot uiting komt via *the voice* van deze. Nichols betoogt: “The fact that documentaries are not a reproduction of reality gives them a voice of their own.”¹⁷ Nichols vervolgt: “The voice of documentary is each film’s specific way of expressing its way of seeing the world. The same topic and perspective on it can be expressed in different ways.”¹⁸ Ook OUDTOPIA heeft dus zijn eigen *voice* die valt te achterhalen met een representatie-analyse. Nichols stelt dat bij een analyse van *the voice* van de documentaire in ieder geval gelet kan worden op: montage, compositie en frame van een shot, verschillende mogelijkheden met geluid, wel of geen chronologische volgorde, gebruik van archief/persoonlijk beeldmateriaal en de modi van documentaires.¹⁹

Nichols beschrijft dus dat diverse stilistische middelen het perspectief van de documentaire bepalen en dat de modi hier een onderdeel van zijn. De modi van documentaires is een door Nichols bedachte categorisering van het documentaire genre. Documentaires kunnen hiermee worden gegroepeerd op de stijl en indeling die zij aanhouden. Voor mijn analyse is dit van groot belang, omdat ik op deze manier OUDTOPIA meteen goed kan definiëren. Het gebruik van deze categorisering maakt duidelijk op welke manier het perspectief van de documentaire wordt verbeeld, maar vertelt ook wat over het perspectief dat tot stand komt. Om deze reden zal ik de modi kort toelichten. In totaal onderscheidt Nichols zes categorieën. Allereerst is er de *observational mode*, waarbij de camera een ‘fly on the wall’ is. De filmmaker probeert bij deze filmstijl zo min mogelijk te onderbreken. De tweede is de *expository mode*, waarvan een kenmerk is dat een voice-over, ook wel voice-of-god, de kijker direct aanspreekt. De volgende filmstijl is de *participatory mode*, waarbij de interactie tussen de filmmaker en subject duidelijk aanwezig is. Ten vierde onderscheidt Nichols de *reflexive mode*. Deze laat niet alleen de filmmaker zien, maar ook wordt de constructie van de documentaire in beeld gebracht. De vijfde modus, de *performative mode*, is een documentairestijl waarin de filmmaker een belangrijke rol speelt en het draait om zijn persoonlijke ervaringen. Tot slot

---

¹⁷ Nichols, *Introduction to Documentary*, 68.

¹⁸ Nichols, *Introduction to Documentary*, 68.

¹⁹ Nichols, *Introduction to Documentary*, 72.

is er de *poetic mode*, waarbij het vooral gaat om esthetiek.²⁰ Belangrijk om op te merken is dat deze categorieën niet als strikt gescheiden te zien zijn.²¹ Nichols legt uit: "Individual films often reveal one mode that seems most influential to their organization, but individual films can also 'mix and match' modes as the occasion demands."²² Daarom ga ik er vanuit dat ik in mijn analyse niet één modus zal herkennen, maar dat dit er mogelijkwijs meerdere zullen zijn.

Hoofdstuk 3 - Culturele identiteit en representatie

Naast Nichols is ook Stuart Hall van mening dat documentaires een discursieve constructie zijn. Hall schenkt aandacht aan hoe binnen media culturele identiteiten worden gerepresenteerd. De vraag die in dit hoofdstuk centraal staat is: Hoe worden culturele identiteiten door de media verbeeld? Hall ziet culturele identiteit als iets dat altijd een proces in wording is. Culturele identiteit moet dus niet worden opgevat als een vaststaand gegeven.²³ Hij zegt: "Perhaps instead of thinking of identity as an already accomplished fact, which the new cultural practices then represent, we should think, instead, of identity as a 'production' which is never complete, always in process and always constituted within, not outside, representation."²⁴ Representatie speelt voor Hall bij de culturele identiteit een cruciale rol. Een manier om representaties van culturele identiteiten te verspreiden is via de media. Voor Hall zijn media, en hiermee documentaires, machtige representatiemachines die betekenissen over bijvoorbeeld ouderen laten circuleren.²⁵ Culturele identiteiten worden dus geconstrueerd in de media. Deze betekenissen komen vervolgens in de samenleving terecht. Dit heeft volgens Hall weer invloed op hoe wij onze eigen identiteit zien, maar ook hoe wij de identiteit van andere mensen zien.²⁶

In zijn definitie van culturele identiteit benadrukt Hall het belang van *difference*. Hierbij gaat

---

²⁰ Frances Bonner, "Recording Reality: Documentary film and television," in *Representation*, ed. Stuart Hall, Jessica Evans and Sean Nixon, 2nd ed. (Los Angeles: Sage, 2013), 66-68; Nichols, *Introduction to Documentary*, 30-33.

²¹ Stella Bruzzi heeft in haar boek *New Documentary* kritiek op de modi van Nichols geuit. Bruzzi bekritiseerde zijn indeling door onder andere te stellen dat de modi naast elkaar kunnen bestaan en veelal overlappen. Later gaf Nichols zelf ook aan dat we de modi niet moeten zien als strikte categorieën; Stella Bruzzi, *New Documentary*, 2nd ed. (London: Routledge, 2006), 4.

²² Nichols, *Introduction to Documentary*, 32.

²³ Dit betekent dat als de termen 'ouderen' en 'jongeren' gebruik, ik eveneens geen onveranderlijke groepen wil aanduiden.

²⁴ Stuart Hall, "Cultural Identity and Dispora," in *Identity: Community, Culture, Difference*, ed. Jonathan Rutherford (London: Lawrence & Wishart, 1990), 222.

²⁵ Stuart Hall, "Introduction," in *Representation*, ed. Stuart Hall, Jessica Evans and Sean Nixon, 2nd ed. (Los Angeles: Sage, 2013), xix-xx.

²⁶ Hall, "Introduction," xix.

het erom dat juist verschillen constitueren “what we really are”.²⁷ Een culturele identiteit wordt gevormd door verschillen met anderen. Dit gebeurt allereerst bij de kijkers van het programma, die op deze manier betekenis geven aan hun eigen culturele identiteit en die van anderen. Maar daarnaast kan dit contrast binnen een mediarepresentatie zelf geconstrueerd worden. Dit is relevant omdat in OUDTOPIA niet alleen ouderen worden verbeeld, maar ook de jongere generatie wordt vertegenwoordigd door Tim en Nicolaas. Vanuit de visie van Hall is dit contrast van invloed op het beeld dat de documentaire over ouderen construeert. De culturele identiteit van ouderen wordt namelijk in relatie tot de jongeren geconstrueerd. Omdat identiteiten altijd geconstrueerd worden, draaien deze volgens Hall om identificatie. Hij beschrijft identificatie als: “[...] constructed on the back of a recognition of some common origin or shared characteristics with another person or group [...]”.²⁸ Het is te verwachten dat de documentairemakers Tim en Nicolaas de ouderen niet tot hun eigen culturele identiteit rekenen. Dit is eveneens van invloed op hoe ouderen in OUDTOPIA worden verbeeld. Het is mogelijk dat de documentaire het contrast tussen de twee generaties probeert te verkleinen, maar er zou ook de nadruk opgelegd kunnen worden.

Verschillen zijn dus van invloed op wie mensen tot hun eigen identiteit rekenen en wie zij daarbuiten vinden vallen. Mensen die worden gezien als afwijkend van de eigen identiteit worden door Hall ook wel *the Other* genoemd.²⁹ Het is goed mogelijk dat Tim en Nicolaas de ouderen als *the Other* zullen beschouwen. Stereotypering helpt bij en is een onderdeel van dit proces van in- en uitsluiting.³⁰ In de eerste plaats zorgt stereotypering namelijk volgens Hall voor het reduceren, essentialiseren, naturaliseren en vastleggen van verschillen en daarnaast wordt met stereotypering bepaald wat normaal en wat afwijkend is.³¹ Meer in het algemeen definieert Hall stereotypering als het reduceren van mensen tot een paar simpele, essentiële karakteristieken, die gerepresenteerd worden alsof ze door de natuur zijn vastgelegd.³² Dit is problematisch omdat het bij stereotypering

---

²⁷ Hall, “Cultural Identity and Dispota,” 225.

²⁸ Stuart Hall, “Introduction: Who Needs Identity,” in *Questions of Cultural Identity*, ed. Stuart Hall and Paul Du Gay (London: Sage, 1996), 2.

²⁹ Stuart Hall, “The Spectacle of the ‘Other’,” in *Representation*, ed. Stuart Hall, Jessica Evans and Sean Nixon, 2nd ed. (Los Angeles: Sage, 2013), 248.

³⁰ Omdat er geen bruikbare onderzoeken naar de representatie en stereotypering van ouderen te vinden waren, gebruik ik de theorie van Hall over representatie en stereotypering van etniciteit. Hij zegt namelijk: “What we have said about ‘race’ can in many instances be applied to other dimensions of ‘difference’.” Hall, “The Spectacle of the ‘Other’,” 267. De gevonden onderzoeken over mediarepresentaties van ouderen, zoals onder andere de artikelen uit de inleiding, kwamen veelal uit de sociaalpsychologische hoek of vanuit marketing studies. Er is besloten deze resultaten niet in het theoretisch kader op te nemen omdat ze geen theoretische grondslag boden voor mijn onderzoek. De gevonden onderzoeken waren kwantitatief van aard waardoor de terugkerende conclusie was dat ouderen ‘onder gerepresenteerd’ in de media waren. Dit is voor mijn onderzoek niet relevant, maar het geeft wel inzicht in de aanwezige kennis over de representaties van ouderen.

³¹ Hall, “The Spectacle of the ‘Other’,” 247.

³² Hall, “The Spectacle of the ‘Other’,” 247.

vaak draait om de representatie van negatieve eigenschappen, doordat het onbekende als abnormaal wordt gezien.³³ Alle bovengenoemde aspecten laten zien waarop ik kan letten als ik wil achterhalen hoe ouderen in OUDTOPIA verbeeld worden. Uiteindelijk kan ik zo een uitspraak doen over het discours dat over ouderen tot stand komt. Een discours is volgens Hall een bepaalde manier van representeren, van bijvoorbeeld ouderen.³⁴ Hall beschrijft discours als:

Discourses are way of referring to or constructing knowledge about a particular topic of practice: a cluster (or formation) of ideas, images and practices, which provide ways of thinking about, forms of knowledge and conduct associated with, a particular topic, social activity or intuitional site in society.³⁵

In het volgende hoofdstuk zal onder andere worden besproken hoe verschillende narratieve en audiovisuele elementen dit discours tot stand brengen.

Hoofdstuk 4 - Methode

Om antwoord te krijgen op mijn onderzoeksvraag maak ik, in combinatie met de theoretische concepten, gebruik van een representatie-analyse. Zoals in het vorige hoofdstuk viel te lezen zijn media een middel om mee te representeren. Volgens Hall is representatie het produceren van betekenis door taal.³⁶ Hierbij moet taal in de breedste zin van het woord worden opgevat. Zo zijn visuele beelden, maar ook bijvoorbeeld kleding, woorden, geluiden en expressies een taal die betekenis in zich dragen. Maar deze betekenis hebben de bovenstaande elementen niet van zichzelf. Het gaat er namelijk niet om wat ze zijn, maar wat ze doen. Daarom zegt Hall: "Rather, they are vehicles or media which carry meaning because they operate as symbols, which stand for or represent (i.e. symbolize) the meanings we wish to communicate." Volgens Hall functioneren ze als tekens. Deze tekens maken het mogelijk dat iedere kijker ongeveer dezelfde betekenis uit de documentaire haalt.³⁷ In OUDTOPIA zijn dus diverse tekens te herkennen en door te analyseren wat hun functie in de documentaire is kan ik een uitspraak doen over het discours dat OUDTOPIA tot stand

---

³³ Hall, "The Spectacle of the 'Other'," 248.

³⁴ Stuart Hall, "The West and the Rest: Discourse and Power," in *Formations of Modernity*, ed. Stuart Hall and Bram Gieben (Oxford: Polity Press, 1992), 201.

³⁵ Stuart Hall, "The Work of Representation," in *Representation*, ed. Stuart Hall, Jessica Evans and Sean Nixon, 2nd ed. (Los Angeles: Sage, 2013), 29.

³⁶ Hall, "The Work of Representation," 14.

³⁷ Hall, "Introduction," xxi.

brengt. Deze visie van Hall sluit ook aan bij die van Nichols. Het perspectief komt volgens Nichols namelijk tot stand door *the voice* bestaande uit: montage, compositie en frame van een shot, verschillende mogelijkheden met geluid, wel of geen chronologische opbouw, gebruik van archief/persoonlijk beeldmateriaal en de modi van documentaires. Zowel Hall als Nichols wijzen erop dat het analyseren van tekens in de documentaire kan laten zien hoe het onderwerp wordt verbeeld.

Voordat ik mijn precieze werkwijze uiteenzet is het belangrijk te benoemen dat ik deze analyse toepas op alle drie de afleveringen van de documentaire. Ik zie deze afleveringen als een geheel en dus niet elke aflevering als een afgeronde narratieve eenheid. Dit laatste is naar mijn idee namelijk niet mogelijk omdat de afleveringen te sterk samenhangen. Voor de analyse maak ik hoofdzakelijk gebruik van de theorieën en terminologie van David Bordwell en Kristin Thompson in combinatie met Nichols' beschrijving van *the voice*.³⁸ De aspecten die Nichols beschreef voor het analyseren van het perspectief worden grotendeels in deze analyse gebruikt. Echter, ik zal niet de indeling van Nichols aanhouden maar die van Bordwell en Thompson. Naar mijn idee bieden zij een goede structuur voor mijn analyse. Bordwell en Thompson maken onderscheid tussen narratieve elementen en filmstijl. Dit onderscheid neem ik over, alleen noem ik de filmstijl audiovisuele elementen.

Hierdoor bestaat mijn analyse grofweg uit twee delen, de audiovisuele en de narratieve elementen. Gebaseerd op Bordwell en Thompson zijn zowel de audiovisuele elementen als de narratieve elementen onder te verdelen in subcategorieën. Deze zijn te zien in Tabel 1, die tevens de

Tabel 1: Overzicht structuur analyse

Narratieve elementen	Verhaallijn en structuur
	Perspectief en personages
Audiovisuele elementen	Mise-en-scène
	Cinematografie en editing

volgorde van de analyse aangeeft.³⁹ Het narratieve deel is vooral bedoeld om de documentaire in grote lijnen te analyseren. Dit maakt het mogelijk om bij de audiovisuele elementen meer naar een

³⁸ David Bordwell and Kristin Thompson, *Film Art: An Introduction* (New York: McGraw-Hill, 2013), viii-ix, 72-308.

³⁹ Een volledig overzicht van de analyse van deze elementen is terug te vinden in Bijlage 1.

gedetailleerd niveau te kijken. Ik begin de analyse met het meest brede aspect, namelijk de verhaallijn en de structuur van de documentaire. Er wordt hierbij allereerst een beschrijving van het verhaal gegeven en ook de modi komen hier ter sprake. Door na de synopsis de modi te beschrijven is er meteen een duidelijk beeld van de documentaire geschetst. Daarna wordt er gekeken hoe de documentaire is opgebouwd. Vervolgens zijn de personages en het perspectief van groot belang. De personages komen gedurende de documentaire terug en ook het perspectief is iets dat onderdeel uitmaakt van de hele documentaire. Hierbij wordt eveneens ingegaan op uitspraken die de personages doen om deze nog beter te karakteriseren.

Bij de analyse van de audiovisuele elementen zal ik mij meer focussen op specifieke fragmenten. Ik kies ervoor om scènes of terugkerende aspecten uitvoerig te bespreken die naar mijn mening duidelijk een boodschap in zich dragen over ouderen. Ik let erop dat ik fragmenten uit alle drie de afleveringen gebruik. Bij de audiovisuele elementen zal begonnen worden met een analyse van de mise-en-scène, gevolgd door de cinematografie en editing. Deze volgorde is er enkel voor een duidelijke structuur. Het valt te verwachten dat het niet mogelijk is alle audiovisuele en narratieve elementen strikt te scheiden. Als bijvoorbeeld een onderdeel van de mise-en-scène de structuur ondersteunt zal ik dit benoemen, maar wel zodat de nadruk op het bespreken van de structuur blijft.

Hoofdstuk 5 - Analyse

§ 5.1 - Analyse van de narratieve elementen

De vraag die in deze paragraaf centraal staat is: Hoe worden ouderen door de narratieve elementen in OUDTOPIA gerepresenteerd? Tevens wordt getracht een duidelijk beeld van de documentaire neer te zetten.

§ 5.1.1 - Verhaallijn en structuur

De verhaallijn van de documentaire wordt verteld aan de hand van een synopsis. De twee jonge documentairemakers Tim den Besten en Nicolaas Veul gaan voor een maand in een verzorgingstehuis wonen. Aan het begin zie je Tim zijn tas inpakken voor het vertrek, waarna de reis naar het bejaardentehuis in beeld wordt gebracht. Eenmaal aangekomen settelen Nicolaas en Tim zich in hun tijdelijke onderkomen. Eerst kennen zij nog niemand, maar gaandeweg leren zij steeds meer ouderen kennen. Dit komt mede door de housewarming die zij aan het begin geven voor de ouderen. Hierna brengen Tim en Nicolaas steeds bezoekjes aan de ouderen en worden de gesprekken die ze met hen voeren steeds diepgaander. Een belangrijk thema waar ze over spreken,

naast ouderdom, is de liefde. Met een deel van de ouderen bouwen ze een band op en zij komen dan ook vaker terug in de documentaire. Tegelijkertijd slaat bij Tim en Nicolaas gedurende hun verblijf de verveling toe en worden zij geconfronteerd met de negatieve kanten van het leven van de ouderen. Het avontuur eindigt met een groot afscheidsfeest waarna Tim en Nicolaas weer vertrekken. Een gedetailleerde opbouw van het verhaal kan in Bijlage 1 worden gelezen.⁴⁰

Na deze samenvatting is het belangrijk te bespreken welke modi in de documentaire te herkennen zijn, om zo een nog vollediger beeld van de documentaire te krijgen. In deze documentaire vallen drie modi te ontdekken, namelijk de *reflexive*, *performative* en *participatory mode*. OUDTOPIA is pas tien seconde bezig wanneer de camera in beeld verschijnt (afbeelding 1). Dit wijst op de *reflexive mode*. Het proces van het maken van de documentaire wordt meteen getoond. Ook als Tim en Nicolaas onderweg zijn is de camera zichtbaar (afbeelding 2). Eerst is de camera in beeld doordat de *dashcam* deze filmt, waarna direct een shot volgt met wat de camera op dat moment opneemt. Er wordt hiermee een kijkje gegeven in de constructie van de documentaire. De

Afbeelding 1: Aflevering 1 (00.10)/s1 – Camera in beeld tijdens inpakken

Afbeelding 2: Aflevering 1 (02.12)/s6 – Camera in beeld door de *dashcam*

reflexive mode blijft gedurende de hele documentaire waarneembaar. Dit blijkt uit de camera die in beeld blijft komen en daarnaast worden er uitspraken gedaan die betrekking hebben op het maakproces (afbeelding 3-6). Zo spreken ze bijvoorbeeld over het scherpstellen van de camera. Door deze manier van filmen voelt de documentaire persoonlijk aan. Enerzijds verkleint dit het contrast tussen Tim en Nicolaas en de ouderen. Er wordt tijdens het filmen geen extra afstand gecreëerd of formeel met de ouderen om gegaan. Hierdoor lijken de ouderen minder een groep te vormen. Anderzijds komt OUDTOPIA zo over als een project van twee jonge mannen. Er wordt constant getoond dat de ouderen door de ogen van Tim en Nicolaas verbeeld worden. Daardoor worden de

---

⁴⁰ De documentaire is in Bijlage 1 ingedeeld in sequenties. Deze sequenties staan ook onder de screenshots die ik bij de analyse gebruik, zodat het mogelijk is het shot in de sequentietabel op te zoeken. In de beschrijving die onder de afbeeldingen is te lezen staat bijvoorbeeld s1 voor sequentie 1.

Afbeelding 3: Aflevering 1 (32.05)/s27 – Camera in spiegel scootmobiel

Afbeelding 4: Aflevering 2 (08.07)/s36 – Camera in spiegel lift

Afbeelding 5: Aflevering 3 (15.15)/s56 – Camera in spiegel lift

Afbeelding 6: Aflevering 3 (26.26)/s63 – Spiegeling camera raam

tegenstellingen tussen oud en jong belicht. Door de verschillen met Tim en Nicolaas wordt de culturele identiteit van ouderen als afwijkend afgebeeld, waardoor het een eenheid vormt. De *performative mode* is te herkennen in de vele evaluaties en persoonlijke visies die in de documentaire naar voren komen. Zo vindt na het inpakken bijvoorbeeld een gesprek plaats tussen Tim en Nicolaas over oud worden (afbeelding 7-8). Tijdens hun verblijf in het bejaardentehuis bespreken zij samen wat ze die dag hebben gehoord of gezien van de ouderen. Daarnaast laten ze zich uit over wat zij van de visie van ouderen op een onderwerp als de liefde vinden. Hierbij worden

Afbeelding 7: Aflevering 1 (01.05)/s3 – Tim vertelt over zijn visie op oud worden

Afbeelding 8: Aflevering 1 (01.31)/s4 – Nicolaas vertelt over zijn visie op oud worden

meestal de verschillen tussen hen en de ouderen benadrukt. Door deze filmstijl wordt getoond waarin de ouderen van hen afwijken. Doordat de visies van ouderen anders zijn dan die van Tim en

Nicolaas en Tim en Nicolaas dit ook benoemen vormen de ouderen een geheel. Tot slot komt de *participatory mode* naar voren. Tim en Nicolaas hebben veel interactie met de ouderen. Soms komen door deze interactie de verschillen tussen oud en jong naar voren. Bijvoorbeeld als beide generaties een ander idee hebben van wat liefde is en daar samen over spreken. Maar op andere momenten lijken oud en jong een oordeel te delen, waardoor de werelden dichter bij elkaar komen. Door het ontbreken van verschillen worden de ouderen minder als groep weggezet. Ook zijn de ouderen door de interactie zelf aan het woord. Dit zorgt ervoor dat niet alleen maar buitenstaanders over hen spreken, waardoor er minder kans op generalisatie is.

De volgende stap is kijken naar de structuur die OUDTOPIA handhaaft. De documentaire is qua opbouw duidelijk vormgegeven als een experiment. Een belangrijk element van een experiment is de chronologie. Je wordt als kijker meegenomen in de tijd die verstrekt ofwel de periode die Tim en Nicolaas in het bejaardentehuis zitten (afbeelding 9-10). De structuur wordt ondersteund doordat de

Afbeelding 9: Aflevering 1 (08.11)/s14 – Wordt getoond dat er een dag voorbij is, de nacht valt

Afbeelding 10: Aflevering 1 (08.38)/s15 – De volgende ochtend, 'dag 3' verschijnt in beeld

documentaire begint met veel vragen, daarna voeren ze het 'onderzoek' uit en zowel tussentijds als aan het einde vinden er veel evaluaties plaats. Deze structuur wordt ook benadrukt doordat zowel de heen- als terugreis in beeld wordt gebracht. De heenreis duidt op het starten van het experiment terwijl de terugreis deze afsluit. Met het starten en afsluiten van het experiment wordt de documentaire ook gestart en beëindigd (afbeelding 11-14). Doordat OUDTOPIA deze structuur aanhoudt wordt de nadruk gelegd op het feit dat het leven in een bejaardentehuis voor deze jongens ongewoon en tijdelijk is. Dit verschilt van de ouderen voor wie het leven in een verzorgingstehuis de dagelijkse realiteit is. De structuur lijkt de tegenstellingen tussen oud en jong te benadrukken en zorgt er zo voor dat ouderen een eenheid vormen. Eveneens zorgt deze structuur ervoor dat het lijkt of Tim en Nicolaas vanuit de 'bewoonde wereld' vertrekken naar een afgesloten instituut. Dit zorgt ervoor dat de ouderen buiten de samenleving lijken te staan. Hierdoor worden de ouderen weergegeven als mensen die afgezonderd en afwijkend zijn van andere inwoners van de maatschappij. Deze observatie verklaart de titel van de documentaire. OUDTOPIA doet sterk denken

aan de titel van het televisieprogramma UTOPIA. In dat programma verblijven mensen ook op een afgesloten plek die verwijderd en afwijkend is van de normale samenleving.

Afbeelding 11: Aflevering 1 (01.49)/s6 – Onderweg

Afbeelding 12: Aflevering 1 (02.32)/s7 – Stappen het bejaardentehuis binnen

Afbeelding 13: Aflevering 3 (33.34)/s66 – Nicolaas onderweg naar huis.

Afbeelding 14: Aflevering 3 (33.53)/s66 – Tim keert terug naar huis

§ 5.1.2 - Perspectief en personages

In deze paragraaf zal worden besproken vanuit wie het verhaal van de documentaire wordt verteld. Dit is het perspectief dat de documentaire aanhoudt. Eveneens wordt gekeken wie in de documentaire voorkomt en welke opvallende uitspraken deze personages doen. Er wordt in OUDTOPIA gebruik gemaakt van een eerste-persoonsperspectief. Zowel Tim als Nicolaas vertellen hun persoonlijk ervaringen. Op veel momenten interviewen zij elkaar zodat hun ervaringen kunnen worden gedeeld met de kijker (afbeelding 15-16). Dit perspectief waarbij ze beiden vanuit 'ik' spreken zorgt ervoor dat het duidelijk wordt dat Tim en Nicolaas degene zijn die het experiment ondergaan en evalueren. Nicolaas doet de voice-over, maar spreekt namens 'we'. Doordat Tim en Nicolaas allebei jong zijn en gezien de uitspraken die zij doen, zorgt dit voor een contrast met de ouderen van het verzorgingstehuis. Ze gebruiken termen die kenmerkend zijn voor de jonge generatie. Ze spreken bijvoorbeeld over een housewarming en een datingapp. In de evaluaties doen zij vaak uitspraken waarin zij zichzelf met ouderen vergelijken. In een gesprek over de liefde zegt Tim bijvoorbeeld: "Bij ons moet alles misschien meteen fantastisch zijn" (sequentie 37). Tim en Nicolaas lijken soms niet alleen voor zichzelf te spreken, maar namens de hele jonge

Afbeelding 15: Aflevering 3 (24.17)/s61 – Tim interviewt Nicolaas

Afbeelding 16: Aflevering 3 (24.26)/s61 – Nicolaas interviewt Tim

generatie. Door deze teksten wordt de culturele identiteit van ouderen verbeeld als één die fundamenteel anders is dan die van jongeren. Dit wordt nog versterkt met uitspraken als: “Gaan we gewoon mensen aanspreken? Ik voel me echt een beetje alsof ik mijn eerste schooldag heb” (sequentie 11). Een ander duidelijk voorbeeld is: “Dit is mevrouw Van Bohemen in haar natuurlijke habitat. We gaan kijken of we haar kunnen benaderen” (sequentie 26). Kortom, al is het soms met een knipoog, Tim en Nicolaas maken een duidelijk onderscheid tussen zichzelf en de ouderen. Door deze splitsing waarbij ouderen voor Tim en Nicolaas *the Other* zijn wordt de culturele identiteit van ouderen geconstitueerd. Wat verder opvalt aan de uitspraken van Tim en Nicolaas is dat zij ouderen generaliseren. Tim zegt bijvoorbeeld als hij wat lekkers aan oudere vrouw voorschotelt: “Mijn opa vond dit altijd heel lekker” (sequentie 44). Het is natuurlijk maar de vraag of deze mevrouw dat dan ook lekker vindt. En bij een muf matras zegt Nicolaas: “O my god het ruikt echt naar opa” (sequentie 41). Hij spreekt ook een keer over “de oudjes” (sequentie 28), waarna hij zichzelf snel verbetert.

Doordat het perspectief van de documentaire vooral bij Tim en Nicolaas ligt is het makkelijk je met hen te identificeren. Hierdoor voelt de jongere generatie aan als de norm en de ouderen als een groep die daarvan afwijkt. Wel zijn de ouderen van het verzorgingstehuis als het subject van de documentaire te zien. Tim en Nicolaas gaan veel met de ouderen in gesprek waardoor de kijker een kijkje krijgt in het leven van de ouderen. Dit zorgt ervoor dat het ook mogelijk is je in te leven in de ouderen. Tim en Nicolaas zijn te beschouwen als de hoofdpersonages van OUDTOPIA en diverse ouderen als de bijpersonages. Er zijn vijf ouderen die steeds terugkeren in de documentaire (afbeelding 17-21). Deze ouderen worden allemaal individueel aan de hand van foto's van vroeger voorgesteld. Dit zorgt ervoor dat alle ouderen echt een eigen karakter krijgen. De oude foto's geven een indruk hoe hun leven eruit zag en hoe dit leven hen gevormd heeft tot wie ze nu zijn. Wat opvalt aan hun uiterlijk, maar ook de manier waarop ze voorgesteld worden, is dat er een diverse groep van ouderen wordt getoond. Onder de foto's is een beschrijving van de ouderen te horen. Hierin wordt genoemd hoe oud ze zijn, wat zij in hun leven qua werk of vrije tijd hebben gedaan en wat hun rol is in het huis. Verder krijgen deze ouderen in de documentaire de ruimte om uitgebreid te vertellen

over hun leven van vroeger en nu. Er wordt dus geprobeerd een duidelijk beeld van deze vijf ouderen te schetsen. Het laat zien dat ouderen geen grijze massa zijn, maar allemaal individuen met uiteenlopende eigenschappen. Deze eigenheid wordt nog vaker in beeld gebracht. Een voorbeeld is

Afbeelding 17: Aflevering 1 (13.59)/s18 – Meneer Turk

Afbeelding 18: Aflevering 1 (25.25)/s26 – Mevrouw Van Bohemen.

Afbeelding 19: Aflevering 2 (02.17)/s34 – Meneer Van de Veer

Afbeelding 20: Aflevering 2 (20.58)/s44 – Mevrouw Alkema

Afbeelding 21: Aflevering 3 (03.59)/s55 – Meneer Scheers

dat meneer Turk gedefinieerd wordt als een man voor wie het uiterlijk niet belangrijk is. Zo wordt ook zijn niet al te modieuze kledingstijl getoond. Hiermee verschilt hij van mevrouw Alkema waarbij meerdere keren gaat over haar haar (afbeelding 22-23). Maar niet alleen worden ze voorgesteld aan de hand van hun eigenheid, ook de functie die zij innemen in de documentaire zorgt voor een duidelijk onderscheid tussen deze vijf ouderen. Zo brengt meneer Van de Veer vaak wat lucht en

Afbeelding 22: Aflevering 1 (16.20)/s18 – Vloekende kleding meneer Turk

Afbeelding 23: Aflevering 3 (25.30)/s18 – Tim doet het haar van mevrouw Alkema goed

grappige situaties in de documentaire. Hij komt lachend en dansend in beeld. Dit verschilt van de functie die bijvoorbeeld meneer Scheers in de documentaire heeft. Scheers heeft in OUDTOPIA het doel te laten zien wat de ziekte Alzheimer betekent. Alkema is belangrijk voor de documentaire als het om liefde gaat. Zij is haar hele leven alleen geweest en heeft zelfs nog nooit gezoend. Ze heeft laten vallen dat ze Tim wel een leuke jongen vindt en daarmee wordt in de documentaire een beetje gespeeld. Mevrouw Van Bohemen wordt door Tim en Nicolaas als hun nieuwe oma gezien. Zo spelen ze met haar spelletjes, maar ze spreken ook veel over de verhouding tussen de generaties. Van Bohemen zegt bijvoorbeeld: “Als je oud bent en je zit met jonge mensen, word je vaak over het hoofd gezien” (sequentie 26). Meneer Turk vertegenwoordigt in de documentaire het geloof en gebaseerd op zijn overtuigingen wil hij Tim en Nicolaas veel levenslessen meegeven. Turk zegt in een gesprek over de liefde: “Ja dat noemen jullie menselijk, maar dat is het niet” (sequentie 36). Met jullie bedoelt hij duidelijk de jonge generatie. Enerzijds laat de functie van de personages zien dat de documentaire ouderen als individu probeert weer te geven. Dit laten Tim en Nicolaas zelf ook doorschemeren met uitspraken als: “De grijze massa begint voor ons langzaam een gezicht te krijgen” (sequentie 19). Anderzijds laten de uitspraken van Tim en Nicolaas, maar ook van bijvoorbeeld Turk en Van Bohemen, zien dat zij een onderscheid maken tussen ouderen en jongeren. Dit onderscheid vormt mede de culturele identiteit van ouderen. Dit verschil tussen oud en jong is eveneens in de aanspreekvorm te herkennen. Tim en Nicolaas blijven de ouderen structureel u noemen en aanspreken met mevrouw en meneer. De ouderen noemen Tim en Nicolaas gewoon bij hun voornaam. Doordat ouderen niet bij hun voornaam worden genoemd blijft er een zekere afstand tussen Tim en Nicolaas en de ouderen. Wel zegt Nicolaas op het einde tegen Van Bohemen: “Toch een beetje vriendjes geworden he” (sequentie 65). In tegenstelling tot de eerdere uitspraken van Tim en Nicolaas verkleint dit weer de mate van *difference* tussen de twee generaties.

§ 5.2 - Analyse van de audiovisuele elementen

In deze paragraaf ga ik in op de vraag: Hoe worden ouderen door de audiovisuele elementen in OUDTOPIA gerepresenteerd? De documentaire zal op een meer gedetailleerd niveau worden bekeken.

§ 5.2.1 - Mise-en-scène

Bijna alle gesprekken en gemaakte opnames vinden plaats in en om het bejaardentehuis. Vooral de kamers van de ouderen, de kantine en de tuin keren als locatie vaak terug (afbeelding 24-25). Er is

Afbeelding 24: Aflevering 1 (09.21)/s16 – Tuin

Afbeelding 25: Aflevering 1 (25.44)/s26 – Kantine

duis weinig afwisseling in de setting. Het wordt snel duidelijk dat alles zich op loopafstand van elkaar bevindt. Het laat zien dat de ouderen de deur bijna niet uitkomen, en als dat wel het geval is ze nog in de tuin van het bejaardentehuis blijven. Dit toont aan dat hun leefwereld beperkt is, en dat ze afgesloten zijn van de samenleving. Je ziet de ouderen gedurende de documentaire bijna niet 'de echte wereld' betreden en zich onder andere mensen bevinden dan de mensen uit het verzorgingstehuis. Ouderen worden zo sterk gekoppeld aan het leven in een bejaardentehuis, terwijl er genoeg ouderen zelfstandig wonen. Ouderen worden hierdoor versimpeld weergegeven en daarnaast als een soort besloten gemeenschap. In de serie is de lift verder een setting die opvallend vaak terugkomt (afbeelding 26-29). Dit onderstreept de vergankelijkheid van de ouderen. De

Afbeelding 26: Aflevering 1 (04.33)/s10 – Lift

Afbeelding 27: Aflevering 1 (13.03)/s18 – Lift

Afbeelding 28: Aflevering 1 (22.03)/s24 – Lift

Afbeelding 29: Aflevering 2 (21.47)/s44 – Lift

ouderen moeten de lift nemen aangezien zij geen trap meer kunnen lopen. De beelden leggen de nadruk op de fysieke zwakheid van de ouderen. Er wordt hier een eigenschap op alle ouderen geplakt die lang niet voor alle ouderen hoeft te gelden.

De fysieke zwakheid komt ook terug in relatie met Tim en Nicolaas, als er gelet wordt op de personen en hun houdingen, handelingen en expressies. Een voorbeeld hiervan is aan het begin van de documentaire waar Tim spullen uit de auto tilt die in hun tijdelijke onderkomen gezet moeten worden, terwijl een vrouw op een scootmobiel langsrijdt (afbeelding 30). Dit is een verschil in lichamelijke gezondheid dat in beeld wordt gebracht. De jonge Tim is fysiek gezond en in staat van alles te tillen, terwijl de vrouw niet eens meer kan lopen. Deze tegenstelling komt vaker terug. Zo zijn de fitte lichamen van Tim en Nicolaas tijdens de ochtendgymnastiek te zien naast de ouderen die al bij wijze van spreken al moeite hebben met staan (afbeelding 31). Een vergelijkbaar aspect is dat

Afbeelding 30: Aflevering 1 (04.09)/s10 – Tim die de spullen uitlaadt en vrouw in scootmobiel

Afbeelding 31: Aflevering 2 (30.49)/s48 – Tim, Nicolaas en ouderen doen ochtendgymnastiek

Tim en Nicolaas erg vaak degene zijn die de ouderen serveren (afbeelding 32-35). Dit geeft het gevoel dat ouderen verzorging nodig hebben. De lichamelijke zwakheid van ouderen wordt in OUDTOPIA veel naar voren gebracht. Het is een negatieve stereotiepe eigenschap die hen wordt

Afbeelding 32: Aflevering 1 (19.01)/s20 – Tim serveert tijdens housewarming

Afbeelding 33: Aflevering 1 (25.15)/s26 – Tim serveert mevrouw Van Bohemen

Afbeelding 34: Aflevering 2 (23.05)/s44 – Tim serveert Alkema

Afbeelding 35: Aflevering 3 (26.57)/s63 – Tim serveert tijdens afscheidsfeest

toebedeeld. Daar komt bij dat de ouderen meerdere keren slapend in beeld worden gebracht (afbeelding 36-39). De ouderen krijgen toegewezen dat ze allemaal veel slapen en weinig actief zijn. Een ander aspect dat qua lichaamstaal in beeld wordt gebracht is de onhandigheid van ouderen, dat weer aansluit bij het idee dat ze zichzelf niet meer goed kunnen redden. Nicolaas is met meneer Van de Veer mee en het lukt Van de Veer niet een bepaalde handeling uit te voeren. Hij blijft maar schreeuwen tegen een telefoon terwijl deze nog overgaat (afbeelding 40). Maar na deze scène komen er allemaal shots van andere bejaarden die aan het stuntelen zijn (afbeelding 41-43). Een ogenschijnlijk individueel geval wordt hiermee doorgetrokken op ‘alle’ bejaarden. Naast het tonen van de fysieke zwakheid zorgen de stuntelige en slapende ouderen voor een triest beeld. Hierdoor

Afbeelding 36: Aflevering 1 (03.01)/s8 – Slapende ouderen

Afbeelding 37: Aflevering 1 (12.03)/s17 – Slapende vrouw

Afbeelding 38: Aflevering 2 (16.38)/s39 – Slapende vrouw

Afbeelding 39: Aflevering 2 (16.43)/s39 – Slapende man

Afbeelding 40: Aflevering 1 (23.26)/s24 – Stuntelende man met deurbel

Afbeelding 41: Aflevering 1 (23.44)/s25 – Stuntelende vrouw met postvakje

Afbeelding 42: Aflevering 1 (23.44)/s25 – Vrouw zit vast met rolstoel

Afbeelding 43: Aflevering 2 (31.46)/s49 – Vrouw stuntelt met mobiel

lijkt het of alle ouderen ongelukkig zijn. Natuurlijk zijn er ook momenten waarop de ouderen lachen of vrolijk kijken, maar dit voert niet de boventoon in de documentaire. Dit is ook terug te zien bij de expressies van Tim en Nicolaas (afbeelding 44-45). Zij worden geconfronteerd met de moeilijke dingen uit het leven van de ouderen. Deels verkleint dit de tegenstelling tussen oud en jong. Tim en Nicolaas leven zich in in de ouderen en kunnen met ze mee voelen. Maar deels vergroot dit ook het contrast. Tim en Nicolaas worden door de ouderen geconfronteerd met hun angsten voor het ouder worden en de eenzaamheid en saaiheid van hun leven. Maar in tegenstelling tot de ouderen geldt dit nog niet voor hen. Ze worden er enkel mee geconfronteerd. De expressies kunnen het trieste

Afbeelding 44: Aflevering 2 (29.15)/s47 – Tim huilt om situatie ouderen

Afbeelding 45: Aflevering 1 (20.37)/s21 – Nicolaas vindt het leven in een verzorgingstehuis saai

beeld dat rondom de ouderen gecreëerd wordt wel versterken. Het trieste beeld is te beschouwen als stereotypering en generalisatie, omdat de indruk wordt gewekt dat dit betrekking op alle ouderen heeft.

De setting is al besproken, maar het bestuderen van specifieke objecten die in beeld worden kan ook nog interessante informatie opleveren. Het blijkt dat Tim en Nicolaas zichzelf vaker aan de ouderen gelijk proberen te stellen en doordat zij jong zijn werkt dit vervreemdend. Zo heeft Tim bijvoorbeeld een bingokaart voor zich liggen (afbeelding 46). Bingo is, wat Tim en Nicolaas zelf zeggen, iets dat je niet snel aan jongeren linkt. Het komt ongewoon over dat Tim bingo speelt, evenals hij gebruik maakt van bewegingsapparaten die voor ouderen bedoeld zijn (afbeelding 47). Hij heeft zo dus wel overeenkomsten met ouderen, maar deze komen onnatuurlijk over. Dit gebeurt ook andersom. De documentaire toont ook beelden waarop ouderen iets doen dat typisch bij jongeren lijkt te horen (afbeelding 48-49). Zo is er een oude man die een foto maakt met een Ipad en hangt er een voetbalvlag op de deur van meneer Turk. Juist doordat dit zichtbaar wordt gemaakt en de nadruk erop wordt gelegd in de documentaire werkt dit weer vervreemdend. Het accent komt

Afbeelding 46: Aflevering 2 (15.02)/s38 – Tim met een bingokaart voor zich

Afbeelding 47: Aflevering 3 (25.17)/s62 – Tim gaat op allerlei bewegings-instrumenten die voor de inwoners bedoeld zijn.

Afbeelding 48: Aflevering 1 (18.03)/s20 – Bejaarde man met iPad.

Afbeelding 49: Aflevering 2 (08.16)/s36 – Voetbalvlag op de deur van meneer Turk

hierdoor indirect op de tegenstellingen tussen oud en jong te liggen, wat de culturele identiteit van ouderen vormt. Er zijn ook voorwerpen waarneembaar, die juist een beeld van ouderen bevestigen die je op voorhand verwacht. Zoals de kleding die zij dragen, die afwijkt van de kleding van Tim en Nicolaas (afbeelding 50). Maar ook shots van puzzels aan de muur en de gedateerde inrichting van de kamers, inclusief foto's van de kleinkinderen, werken mee aan een met name ouderwets beeld van ouderen (afbeelding 51-55).

Afbeelding 50: Aflevering 1 (16.38)/s19 – Contrast kleding

Afbeelding 51: Aflevering 1 (21.75)/s23 – Puzzel aan de muur

Afbeelding 52: Aflevering 2 (11.43)/s36 – Ouderwetse televisie

Afbeelding 53: Aflevering 2 (12.15)/s36 – Ouderwetse lamp, spullen in de kast en stoel

Afbeelding 54: Aflevering 1 (26.50)/s26 – Ouderwetse inrichting en foto kleinkinderen

Afbeelding 55: Aflevering 1 (14.21)/s18 – Foto familie

§ 5.2.2 - Cinematografie en editing

In deze paragraaf zal gefocust worden op de cinematografie en editing. Binnen de cinematografie is de compositie en afstand van het beeld erg belangrijk. Uit de analyse van de structuur bleek al dat het lijkt of Tim en Nicolaas op weg zijn naar een afgesloten plek. Dit wordt gedurende de documentaire eveneens in beeld gebracht door diverse overzichtshots van de buitenkant van het gebouw. Het voelt als een beklemmend en afgesloten geheel. Je krijgt hierdoor de indruk dat de bejaarden in dat gebouw geïsoleerd van de samenleving zitten. Ouderen worden zo weggezet als een afgesloten gemeenschap. De individuele contrasten zoals bij de personages zijn hier niet te bekennen. Tegelijkertijd wordt hier een vorm van *otherness* gecreëerd. De kijker, vertegenwoordigd door Tim en Nicolaas, kijkt van buiten af naar het afgesloten geheel en maakt er geen deel van uit. Het is alsof het niet toegankelijk is voor buitenstaanders (afbeelding 56-59). Er zijn ook beelden van het gebouw die opvallend de nadruk leggen op het onderscheid tussen oud en jong (afbeelding 60-61). Deze compositie toont op de voorgrond een speeltuin met spelende kinderen en daarachter het bejaardentehuis. Het benadrukt dat ouderen een gemeenschap zijn die tegengesteld is aan jongeren. Dit beklemtonen ook andere composities in OUDTOPIA. Zo is er een shot waar Tim voor een

Afbeelding 56: Aflevering 1 (09.00)/s15 – Bejaardentehuis

Afbeelding 57: Aflevering 1 (32.11)/s27 – Bejaardentehuis

Afbeelding 58: Aflevering 2 (19.14)/s42 – Bejaardentehuis

Afbeelding 59: Aflevering 3 (25.57)/s62 – Bejaardentehuis

Afbeelding 60: Aflevering 2 (34.00)/s50 – Speeltuin en het bejaardentehuis op de achtergrond

Afbeelding 61: Aflevering 3 (02.52)/s54 – Speeltuin en het bejaardentehuis op de achtergrond

groep ouderen zit (afbeelding 62). Hij is op de voorgrond waardoor de ouderen op de achtergrond verdwijnen en er een scheiding tussen hen ontstaat. Dit is ook het geval in de scène waarin Tim en Nicolaas hun housewarming voorbereiden (afbeelding 63). Zij zitten hier op de voorgrond en de ouderen op de achtergrond. Het onderscheid tussen oud en jong wordt eveneens verbeeld door Nicolaas die voor het bejaardentehuis zit. Hij zit alleen op het grasveld met daarachter het gebouw (afbeelding 64). Het gebouw vertegenwoordigt de bejaarden, waar hij door deze compositie niet bij

Afbeelding 62: Aflevering 1 (05.55)/s11 – Kantine Tim voor een groep ouderen.

Afbeelding 63: Aflevering 1 (10.30)/s17 – Tim en Nicolaas voor een groep ouderen

Afbeelding 64: Aflevering 2 (12.54)/s37 – Nicolaas voor het bejaardentehuis

Afbeelding 65: Aflevering 3 (33.12)/s65 – Ouderen zwaaien Tim en Nicolaas uit

lijkt te horen. Opvallend hierbij en ook bij de andere composities is dat er steeds een groter aantal ouderen op de achtergrond te zien is. Dit benadrukt dat het een grijze massa is. Bij de afscheidsscène staan Tim en Nicolaas niet in het shot, maar lopen zij met de camera weg (afbeelding 65). Hierdoor wordt de afstand tussen hen en de ouderen langzaam vergroot. Door deze compositie zijn de ouderen van Tim en Nicolaas verwijderd waardoor er wederom een tegenstelling wordt gecreëerd. Echter, de documentaire toont ook af en toe dat de ouderen en jongeren nader tot elkaar komen. Er wordt op gewezen dat oud en jong overeenkomsten hebben en goed met elkaar spreken en overweg kunnen. Dit is terug te zien in de composities. Zo is er de scène waarin Nicolaas op het balkon met een oudere vrouw staat te roken (afbeelding 66). De twee staan op een

Afbeelding 66: Aflevering 1 (18.33)/s20 – Nicolaas rookt met een oudere vrouw op het balkon

Afbeelding 67: Aflevering 2 (07.24)/s34 – Tim eet samen met Van de Veer.

Afbeelding 68: Aflevering 3 (25.40)/s62 – Tim eet samen met een oudere vrouw

Afbeelding 69: Aflevering 3 (27.02)/s63 – Tim zit in een groep van ouderen te eten.

natuurlijke manier naast elkaar en hun afstand tot de camera is even groot. Hierdoor wordt er geen scheidslijn afgebeeld. Dit is ook het geval als Tim bij Van de Veer aan tafel zit (afbeelding 67). Er valt vaker te zien dat tijdens het eten Tim en Nicolaas bij de oudere aanschuiven waardoor er een natuurlijke compositie tussen de ouderen en jongeren ontstaat waarin geen scheidslijn te herkennen is (afbeelding 68-69). De culturele identiteit van ouderen wordt hier dus niet verbeeld aan de hand van verschillen. Een andere terugkerende compositie is een shot waarin een ouder persoon alleen in een lege ruimte wordt afgebeeld (afbeelding 70-73). Er lijkt niemand te zijn die zich om hen bekommert, en vooral de lege stoelen die zichtbaar in de shots zijn benadrukken de afwezigheid van andere mensen. Er wordt zo de indruk gewekt dat alle ouderen eenzaam zijn. Tim en Nicolaas spreken dit ook vaak uit en er wordt veel met de ouderen over gesproken. Daar komt bij dat er in de

Afbeelding 70: Aflevering 1 (06.25)/s12 – Vrouw zit alleen in de kantine

Afbeelding 71: Aflevering 2 (28.49)/s46 – Man zit alleen

Afbeelding 72: Aflevering 3 (17.52)/s57 – Vrouw zit alleen op het terras

Afbeelding 73: Aflevering 3 (17.52)/s57 – Vrouw zit alleen

hele documentaire maar één keer bezoek bij een bejaarden te zien is. De ouderen hebben wel wat steun aan elkaar, maar 'de buitenwereld' kijkt niet naar ze om. Dit toont dat ouderen gestereotypeerd worden als eenzaam en dat ze van de buitenwereld zijn afgesloten.

De afstanden van de shots zijn al kort aangehaald bij de overzichtsshots van het bejaardentehuis (afbeelding 56-59), maar nu zal daar verder naar gekeken worden. De afstanden van de shots worden voornamelijk bepaald door de positie waar Tim of Nicolaas staan, waardoor er veel van gewisseld wordt van kader. De afstand is meestal de positie die Tim of Nicolaas hebben ten

opzichte van de andere personen of elkaar. In gesprekken zijn deze wat closer, vaak omdat degene achter de camera meepraat met het gesprek. Het lijkt meestal een gesprek tussen drie personen, waar één van de drie personen filmt. Dit zorgt ervoor dat er relatief veel in de camera wordt gekeken (afbeelding 74-75). Er wordt ook de indruk gewekt dat Tim en Nicolaas al het filmwerk doen. Het effect van deze filmstijl is tweeledig. Allereerst zorgt dit ervoor dat de afstand tussen de ouderen en Tim en Nicolaas verkleint. De ouderen worden niet in een bepaalde positie gezet – het is geen afstandelijk interview, maar juist erg persoonlijk. Aan de andere kant legt dit extra de nadruk

Afbeelding 74: Aflevering 2 (23.34)/s44 – Alkema kijkt in de camera

Afbeelding 75: Aflevering 3 (26.52)/s63 – Mevrouw kijkt in de camera

op Tim en Nicolaas als documentairemakers. Het beklemtoont dat Tim en Nicolaas achter de camera staan, wat het weer echt een project van twee jongeren maakt. De verschillen die zij met de ouderen hebben kunnen zo getoond worden en de culturele identiteit van ouderen construeren. Daarnaast valt qua afstanden op dat er gedurende de documentaire een paar sprekende close-ups van de gezichten van ouderen waarneembaar zijn (afbeelding 76-79). Het is opvallend dat dit momenten zijn waarop het gesprek over een triest deel van het leven van de ouderen gaat. Zo wordt er een close-up gebruikt bij twee vrouwen die niet langer meer willen leven. Doordat het beeld close

Afbeelding 76: Aflevering 1 (06.53)/s13 – Close-up terwijl een mevrouw vertelt dat het van haar niet meer hoeft

Afbeelding 77: Aflevering 1 (14.44)/s18 – Close-up Turk die vertelt over zijn overleden vrouw terwijl hij bij een foto van haar staat

Afbeelding 78: Aflevering 1 (15.42)/s18 – Close-up Turk die vertelt over het gemis van zijn vrouw

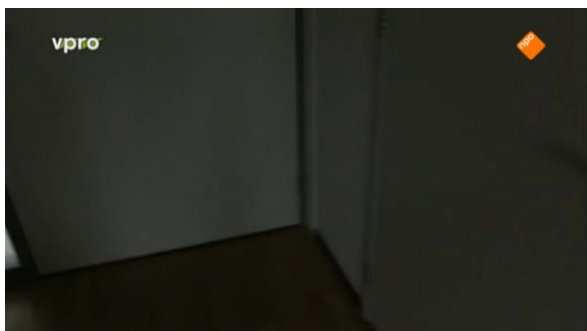
Afbeelding 79: Aflevering 3 (18.33)/s41 – Close-up vrouw die niet langer meer wilt even

is lijkt het of je de triestheid van hun gelaat kan aflezen en in hun ogen kan zien. Dit geldt ook voor de gedeeltes waarin Turk over zijn overleden vrouw vertelt. Door de close-ups die gebruikt worden, wordt extra zichtbaar hoe moeilijk hij het ermee heeft. Met de close-ups wordt dus de nadruk gelegd op het ongeluk van de ouderen. Dit draagt weer bij aan het trieste beeld dat OUDTOPIA over de ouderen schetst.

Verder komt de filmstijl op veel momenten rommelig over. Soms moet er nog scherp gesteld worden of beweegt de camera alle kanten op (afbeelding 80-81). Ook wordt er vaak onbehouden in- of uitgezoomd op dingen. Verder participeert de camera op wat er ter plekke gebeurt. Als bijvoorbeeld de wekker op de telefoon van Tim afgaat, beweegt de camera daar direct heen. Het lijkt alsof er niks in scène is gezet. Enkele keren zijn Tim en Nicolaas beiden in het shot. Het vaste shot maakt duidelijk dat ze dan de camera ergens naar hebben gezet. Deze manier van filmen benadrukt dat het hun experiment is en maakt het extra persoonlijk. Net zoals bij de *performative* en

Afbeelding 80: Aflevering 1 (03.45)/s9 – Schokkerig en vaag beeld.

Afbeelding 81: Aflevering 2 (17.47)/s41 – Schokkerig en vaag beeld

reflexive mode zorgt dit ervoor dat alles dat ze filmen erg natuurlijk overkomt. Het lijkt of de hele documentaire spontaan is ontstaan en dat het maken van de documentaire geen extra barrière is tussen hen en de ouderen. Wel kunnen zij zo extra de nadruk leggen op wie zij zijn, waardoor de culturele identiteit van ouderen in relatie tot hen wordt gevormd.

De beschreven filmstijl heeft overeenkomsten met de manier van editing. Hoewel er zeker

goede en overdachte gemonteerde fragmenten in zitten, lijkt hier eveneens niet altijd even precies te zijn gewerkt. Op diverse momenten zijn er jumpcuts te herkennen. Deze jumpcuts wijzen evenals bijvoorbeeld de camera die via spiegels zichtbaar is erop dat de documentaire een constructie is. In dit geval maken twee jonge jongens de constructie waardoor de ouderen door hun ogen worden verbeeld, dat er veelal voor zorgt dat de ouderen als afwijkend neer worden gezet. Verder is in de montage meermaals een rij shots van ouderen achter elkaar gezet. Dit was het geval met de stuntelende ouderen (afbeelding 41-42), maar dit gebeurt vaker. Onder deze beelden wordt meestal enkel een muziekje gedraaid. Alle ouderen voelen daardoor aan als een groep zonder individuele verschillen. Doordat de ouderen die hierbij in beeld komen vaak niet voorgesteld zijn en van de meesten zelfs de naam niet bekend is vallen hier de individuele verschillen weg.

Hoofdstuk 6 - Conclusie

In dit onderzoek stond de vraag centraal hoe OUDTOPIA ouderen representeert. Aan de hand van Nichols is duidelijk geworden dat documentaires een bepaald perspectief op de werkelijkheid bieden. Hall heeft eveneens laten zien dat documentaires een constructie zijn en heeft inzicht gegeven in hoe de culturele identiteit van ouderen in de media gerepresenteerd kunnen worden. Uit de representatie-analyse waarbij gefocust is op diverse narratieve en audiovisuele elementen blijkt dat in OUDTOPIA ouderen worden gegeneraliseerd. Hoewel er in de documentaire aandacht is voor de individuele ouderen, door deze aan het woord te laten en de kijker met vijf uiteenlopende ouderen kennis te laten maken, slaagt OUDTOPIA er niet in generalisatie uit de weg te gaan. Deze generalisatie wordt voor een groot deel veroorzaakt door het contrast tussen Tim en Nicolaas en de ouderen. Zoals Hall stelt construeren verschillen een culturele identiteit. In de documentaire zorgen de verschillen tussen de jonge generatie, Tim en Nicolaas, voor de constructie van de culturele identiteit van de ouderen. De fysieke zwakheid die als eigenschap van ouderen naar voren komt is hier een goed voorbeeld van. Als Tim en Nicolaas ook lichamelijk zwak waren geweest, was de fysieke zwakheid geen kenmerk die aan ouderen toegeschreven kon worden. Doordat dit verschil wel aanwezig is, construeert dit juist een deel van de culturele identiteit van de ouderen. Doordat OUDTOPIA de culturele identiteit van ouderen hierdoor duidelijk definieert, zijn ouderen meer als groep verbeeld. Op enkele momenten is er in OUDTOPIA wel ruimte voor overeenstemming, maar dit voert niet de boventoon. Een ander belangrijk aspect is dat het perspectief van de documentaire bij Tim en Nicolaas ligt. Doordat zij de ouderen niet tot hun eigen culturele identiteit rekenen, wat onder andere uit diverse uitspraken blijkt, zijn de ouderen voor hen *the Other*. Dit wordt versterkt

doordat de ouderen vaak als een afgesloten gemeenschap worden verbeeld. Dit heeft eveneens als effect dat ouderen aanvoelen als een geheel. In lijn met de theorie van Hall hangt dit met stereotypering samen, want in de documentaire worden meerdere eigenschappen aan alle ouderen toebedeeld. Zo zijn de ouderen onhandig, eenzaam, slapen ze veel en moet er voor hen gezorgd worden. Bij een zorgvuldige analyse van de documentaire komt dus het discours naar voren dat ouderen een grijze massa zijn.

Ik hoopte vooraf met dit onderzoek het tekort aan kennis over mediarepresentaties van ouderen op te vullen binnen *media studies*. Ik ben van mening dat dit onderzoek zeer interessante inzichten heeft opgeleverd. Desondanks zou het goed zijn als er nog veel meer onderzoek naar de representatie van ouderen in de media wordt gedaan. In vervolgonderzoek zou het bestuderen van een recent fictief programma ook zeker waardevol zijn. Ik hoop dat mijn onderzoek aanzet tot meer onderzoek op het gebied van representatie van ouderen.

Bibliografie

- BNR. "Van Rijn: Menselijke kant moet terug in ouderenzorg." Last modified February 11, 2015. <http://www.bnr.nl/nieuws/politiek/446543-1502/van-rijn-menselijke-kant-moet-terug-in-ouderenzorg>.
- Bonner, Frances. "Recording Reality: Documentary film and television." In *Representation*, edited by Stuart Hall, Jessica Evans and Sean Nixon, 60-100. 2nd ed. Los Angeles: Sage, 2013.
- Bordwell, David and Kristin Thompson. *Film Art: An Introduction*. New York: McGraw-Hill, 2013.
- Bruzzi, Stella. *New Documentary*. 2nd ed. London: Routledge, 2006.
- Chapman, Jane. *Issues in Contemporary Documentary*. Malden: Polity Press, 2009.
- Hall, Stuart. "Introduction." In *Representation*, edited by Stuart Hall, Jessica Evans and Sean Nixon, xvii-xxvi. 2nd ed. Los Angeles: Sage, 2013.
- Hall, Stuart. "Introduction: Who Needs Identity." In *Questions of Cultural Identity*, edited by Stuart Hall and Paul Du Gay, 1-18. London: Sage, 1996.
- Hall, Stuart. "The Spectacle of the 'Other'." In *Representation*, edited by Stuart Hall, Jessica Evans and Sean Nixon, 215-270. 2nd ed. Los Angeles: Sage, 2013.
- Hall, Stuart. "The West and the Rest: Discourse and Power." In *Formations of Modernity*, edited by Stuart Hall and Bram Gieben, 185-227. Oxford: Polity Press, 1992.
- Hall, Stuart. "The Work of Representation." In *Representation*, edited by Stuart Hall, Jessica Evans and Sean Nixon, 1-48. 2nd ed. Los Angeles: Sage, 2013.
- Ihv. "Gedeelde verantwoordelijkheid voor zorg kwetsbare ouderen." Last modified October 28, 2014. <https://www.ihv.nl/actueel/bestuursblog/gedeelde-verantwoordelijkheid-voor-zorg-kwetsbare-ouderen>.
- Kessler, Eva-Marie, Katrin Rakoczy and Ursula Staudinger. "The portrayal of older people in prime time television series: the match with gerontological evidence." *Ageing and Society* 24 (2004): 531-552.
- Nichols, Bill. *Introduction to Documentary*. 2nd ed. Bloomington: Indiana University Press, 2010.
- NPO Gezond. "Verantwoordelijkheid gemeente ouderenzorg." Accessed at February 21, 2015. http://www.gezond24.nl/tv-uitzending/g24_1106/Verantwoordelijkheid-gemeenten-ouderenzorg.
- Oldenborgh, Lennaart van. "Performing the Real." In *The State of the Real: Aesthetics in the Digital Age*, edited by Damian Sutton, Susan Brind and Ray McKenzie, 62-73. London: I. B. Tauris & Co, 2007.

- Peterson, James. "Postmodernism and Film." In *International Postmodernism: Theory and Literary Practice*, edited by Hans Bertens and Douwe W. Fokkema, 141-151. Amsterdam: John Benjamins B.V., 1997.
- Renov, Michael. "Introduction: The Truth About Non-Fiction." In *Theorizing Documentary*, edited by Michael Renov, 1-12. London: Routledge, 1993.
- Renov, Michael. "Towards a Poetics of Documentary." In *Theorizing Documentary*, edited by Michael Renov, 12-37. London: Routledge, 1993.
- Telegraaf. "Zorgen voor je ouders." Last modified February 15, 2015.
http://www.telegraaf.nl/watuzegt/23680997/___Zorgen_voor_je_ouders___.html.
- TV Lab. "Oudtopia." Accessed February 25, 2015.
<http://www.spots4u.nl/?page=getspot&messageid=UvPEyp6SipkAxb5UwSn9b%40spot.net>.
- VPRO. "Oudtopia." Accessed February 13, 2015. <http://www.vpro.nl/programmas/oudtopia.html>.
- VPRO. "Oudtopia aflevering 1." Accessed February 13, 2015.
<http://www.vpro.nl/programmas/oudtopia.html>.
- VPRO. "Oudtopia aflevering 2." Accessed February 13, 2015.
http://www.vpro.nl/speel.VPWON_1220680.html.
- VPRO. "Oudtopia aflevering 3." Accessed February 13, 2015.
http://www.vpro.nl/speel.VPWON_1220681.html.
- Winston, Brian. *Claiming the Real: The Griersonian Documentary and Its Legitimations*. London: British Film Institute, 1995.
- Zorgvisie. "Ouderen geen moeite met inkopen mantelzorg." Last modified March 15, 2015.
<http://www.zorgvisie.nl/Kwaliteit/Nieuws/2015/3/Ouderen-geen-moeite-met-inkopen-mantelzorg-1730770W/>.

Bijlage 1 Sequentieoverzicht

Deze sequentietabel is gemaakt op basis van mijn methode. De structuur is achterwege gelaten omdat dit niet relevant is voor een sequentieanalyse, waarin juist niet wordt gefocust op het verhaal als geheel. Voor de modi geldt hetzelfde. Voor de uitspraken die de personages doen is om het overzicht te houden hier een aparte kolom gemaakt. In de analyse valt deze onder het kopje personages en perspectief.

	Narratieve elementen			Audiovisuele elementen	
Sequentie (duur)	Verhaallijn	Personages en perspectief	Uitspraken personages	Mise-en-scène	Cinematografie en editing
Aflevering 1 1: 00.00 – 00.32	Tim pakt zijn tas in.	Tim en Nicolaas zijn in beeld. Nicolaas interviewt Tim.	Dialogen tussen Tim en Nicolaas over het inpakken en of hij er klaar voor is. "Moet je dat allemaal nog wassen." (Nicolaas) "Is geen vakantie he, een maand in een bejaardentehuis." (Nicolaas)	Kamer Tim (veel rommel in beeld). Spiegel in beeld met camera. Alles is in dezelfde ruimte gefilmd. Natuurlijke belichting. Hippe kleding. Geen opvallende expressies, gewoon natuurlijk.	De beelden zijn bewegelijk gefilmd en er zijn veel verschillende shots in deze sequentie. De hoek lijkt te wisselen van een zittend en staand standpunt. Dit is de positie van Nicolaas. De beweging van het beeld hangt van Nicolaas af. Als hij zich verbaast over een opmerking van Tim schiet de camera snel omhoog. Het is of de rommel of Tim of Tim met zijn rommel die in beeld komt. De editing is vrij slordig te noemen. Veel shots volgen elkaar op. En soms zitten er ook jumpcuts in. De relatief veel verschillende shots versterken het gehaast met het geluid.

2: 00.32 – 00.58	(Standaard) introductie	Voice-over van Nicolaas. Verder zijn Tim en Nicolaas in beeld en tevens wat ouderen die terug gaan komen in de documentaire.	Voice-over: “Iedereen wil oud worden, maar niemand wil het zijn. Wij Tim en Nicolaas nemen een voorproefje op het onvermijdelijke. We besluiten een maand lang te gaan wonen in een verzorgingstehuis. Wat staat ons straks precies te wachten behalve Bingo en rimpels. Welke levenslessen gaan er schuil achter de geraniums?”	Eerst is een animatie van Tim en Nicolaas in beeld waarin zij langzaam ouder worden. Dit beeld wordt gevolgd door een shot waarin ze in de auto zitten, daarna staan ze voor de deur van het verzorgingstehuis. Vervolgens zijn ze binnen op het balkon te zien en bij de ouderen. Het intro eindigt weer met een animatie van Tim en Nicolaas.	Het is een opeenvolging van beelden uit de documentaire. De beelden zijn vlot aan elkaar gemonteerd. Er komt een soort rondje waar van binnenuit het nieuwe shot komt.
3: 00.58 – 01.22	Interview met Tim over ouder worden.	Nicolaas interviewt Tim (maar is geen vraagstelling te horen).	Tim vertelt hoe verschrikkelijk ouder worden hem lijkt. “Je bent aan het afsterven.” Hij beschrijft dat alles aan het uitvallen is.	Tim zit op het hek van een bruggetje, vermoedelijk in Amsterdam. Buitenlicht. Zelfde kleding als beginscène.	Bewegelijke camera (niet erg). Weer twee keer een jumpcut. Wordt niet opgevuld met andere shots.
4: 01.22 – 01.42	Interview met Nicolaas over ouder worden	Tim interviewt Nicolaas (maar is geen vraagstelling te horen).	Nicolaas vertelt dat hij bang is straks alleen over te blijven.	Nicolaas zit op het balkon en draagt een bril. Het wekt de indruk dat het zijn balkon is in Amsterdam. Buitenlicht.	Is in een shot opgenomen.
5: 01.42 – 01.48	Interview Tim over ouder worden (gaat door op sequentie 3)	Nicolaas interviewt Tim (maar is geen vraagstelling te horen).	Tim vertelt dat hij hoopt dat hij oud wordt, maar nogmaals ook dat hij er tegenop ziet.	Gelijk aan sequentie 3.	Vergelijkbaar met sequentie 3.
6: 01.48 – 02.28	In de auto op weg naar het bejaardentehuis.	Voice-over van Nicolaas. Daarna is er een dialoog tussen Tim en Nicolaas.	In de voice-over wordt verteld dat we (jongeren) ouderen zien als een grote grijze massa (the Other/generalisatie) die we liever uit de weg gaan. Daarna vertellen ze dat zij dat nu anders gaan doen. Het gesprek tussen Tim en Nicolaas maakt duidelijk dat ze bij het bejaardentehuis zijn.	Het zijn diverse shots door het raam heen. Eerst is het nog de snelweg, maar het wordt duidelijk dat ze steeds dichterbij hun eindbestemming komen. Ook zie je Tim en Nicolaas zelf nog even in de auto zitten. Tot slot zie je nog het bord van het bejaardentehuis en	Zitten weer erg bewegelijke beelden tussen en bij inzoomen zijn sommige beelden niet helemaal scherp. Wordt ook gebruik gemaakt van een dashcam waardoor je ziet dat Tim de

				<p>het gebouw van buiten.</p> <p>Andere kleding dan eerst.</p>	<p>camera in zijn handen heeft.</p> <p>Door de meerdere beelden die laten zien waar ze langs rijden vormt het een soepel geheel.</p>
7: 02.28 – 02.57	Tim en Nicolaas betreden het bejaardentehuis	<p>Tim en Nicolaas. Verzorgster bejaardentehuis en bejaarde man (geen namen bekend).</p> <p>Nicolaas filmt, Tim is in beeld.</p>	<p>Tim zegt nog duidelijk dat het nu echt gaat beginnen, de maand gaat in.</p> <p>Verder is het gesprek tussen de verzorgster en de bejaarde man opvallend. De toon van de vrouw is wat kinderlijk en er is een misverstand tussen de twee.</p> <p>Tegen de verzorgster zegt Tim: Dat is Nicolaas en de vrouw zwaait naar de camera.</p>	<p>In beeld is een kort stukje voor het bejaardentehuis, de deuren (met spiegeling van de camera) en de ontvangthal. Tassen van Tim zijn duidelijk in beeld.</p>	<p>Nicolaas loopt achter Tim aan, beeld pakt naar het gesprek van de verzorgster en bejaarde.</p> <p>Weer wat schommelende beelden.</p> <p>Volgt allemaal logisch op elkaar in de montage. Het beeld benadrukt nog steeds hun intrek.</p>
8: 02.57 – 03.04	Verschillen de shots van de bejaarden. De ene slapend en de ander lachend.	Vijf verschillen de voor ons onbekende bejaarden.		<p>De locatie is het verzorgingstehuis. Allemaal ouderen in de kantine van het huis. Sommige slapen anderen kijken triest en weer anderen lachen.</p>	<p>Beelden volgen elkaar op, zonder bijzondere montage. Het zijn wel allemaal losse shots. Dus geen pan van de ene oudere naar de andere bijvoorbeeld.</p>
9: 03.04 – 04.02	Tim is in beeld en loopt achter een vrouw aan naar de kamer. Ze betreden hun woning en verkennen deze.	<p>Tim en Nicolaas en de vrouw die hen binnen laat.</p> <p>Tim is in beeld. Nicolaas filmt.</p>	<p>Enkel Tim en Nicolaas spreken. Het is opvallend hoe positief ze over hun kamer spreken. Ze vinden het schattig. En het balkon is "net alsof we in Spanje zijn."</p>	<p>Verschillende kamers van hun woning worden in beeld gebracht: badkamer, balkon, woonkamer.</p> <p>Hun gezichten zijn positief.</p> <p>Zelfde kleding als bij aankomst.</p>	<p>Naambordje is bijvoorbeeld niet stabiel in beeld. Als ze door de kamer lopen dan is de camera best weer schokkerig.</p> <p>Camera is altijd de afstand van een van de twee tot wat ze filmen of elkaar.</p> <p>Niets opvallends in de montage. Wel weer een keer een jumpcut tussen medium shots in. Gaat door op de eerdere stijl.</p>
10: 04.02 – 05.20	Spullen worden	Tim, Nicolaas,	Uitspraak oude vrouw: "Ik kan helemaal niet tillen".	Vragende uitdrukking op Nicolaas zijn	Afstand is altijd van Tim of Nicolaas.

	uitgeruimd en in de kamer gezet.	een oudere vrouw en een ouder stel. Zowel Nicolaas als Tim filmt in dit stuk.	Vertellen dat ze hier een maandje komen wonen aan een ouder stel. Deze komen wat onhandig en niet begrijpend over. Spreken geen goed Nederlands. Je hoort zowel Tim als Nicolaas soms van achter de camera spreken. Nicolaas zegt over het stel: "Ow wat lief."	gezicht naar onhandig afscheid oudere man. In beeld is de auto waar hun spullen in zitten, de lift, en het uitpakken van de spullen in de kamer. Hierbij laat Nicolaas iets vallen. Brengen duidelijk ook hun eigen onhandigheid in beeld.	Veel verschillende afstanden. Maar in gesprekken zijn er altijd natuurlijke afstanden. Niets opvallends. Dezelfde stijl van monteren blijft gehandhaafd.
11: 05.20 – 06.08	Begint met een shot van het gebouw (geeft ook overgang aan met vorige), waarna ze naar de kantine gaan want het is lunchtijd.	Tim en Nicolaas zijn beiden in beeld. Beiden filmen elkaar in deze sequentie. Ook zijn er in de kantine al wat ouderen te zien die later terugkomen in de documentaire.	In dit stuk komt in de gesprekken naar voren dat ze niet zo goed weten wat ze met de situatie aan moeten. "Gaan we gewoon mensen aanspreken. Ik voel me echt een beetje alsof ik mijn eerste schooldag heb."	Allereerst loop je achter Nicolaas aan door de gangen van het verzorgingstehuis, dan kom je aan in de kantine, waar het eten uitgebreid gefilmd wordt en tot slot zitten ze aan een tafel.	Wordt duidelijk met de compositie in beeld gebracht dat Tim en Nicolaas alleen zijn. Niets opvallends, stijl montage blijft gehandhaafd.
12: 06.08 – 06.27	Hele hoop shots van ouderen in de kantine.	Ouderen die ook later nog in de documentaire terugkomen.	Voice-over van Nicolaas: "Wie zijn deze mensen. Zijn ze zo eenzaam als we denken." En verder zegt hij dat ze vooral willen weten wat nog belangrijk voor hen is nu het grootste gedeelte van hun leven erop zit.	Allemaal ouderen in de kantine. Vooral trieste gezichten en redelijk standaard zoals je ouderen voor je ziet.	Tussenshots, en de overgangen tussen sequenties zijn vaak veel mooier gefilmd. Montage is ook netter.
13: 06.27 – 7.45	Gesprek met oudere vrouw in kantine.	Nicolaas is in beeld samen met de geïnterviewde vrouw.	Nicolaas spreekt met een oudere vrouw. Het eerste echte gesprek gaat meteen over een vrouw die geen zin meer in het leven heeft. Van wie het niet meer hoeft. De vrouw is alles kwijt.	Nog steeds in de kantine. Vrouw heeft een rollator. Nicolaas heeft nog dezelfde kleding.	Redelijk close gefilmd op de vrouw. Wel weer jumpcuts.
14: 7.45 – 08.33	Evalueren van de eerste dag.	Tim en Nicolaas zijn in beeld.	Tim zegt dat het hem op het eerste gezicht allemaal enorm saai leek. Maar dat ze er morgen op uitgaan.	Overzichtsshot gebouw terwijl het donker buiten is, daarna in bed, camera is neergezet of in hand van Nicolaas.	Camera is als ze in bed liggen duidelijk ergens op gezet. Daarna heeft Nicolaas hem vast.

15: 08.33 – 09.02	Duidelijk dat een nieuwe dag begint. Zijn wat losse shots van de morgen achter elkaar.	Ziet de ouderen in beeld, maar ook bijvoorbeeld Nicolaas die meedoet aan de ochtendgymnastiek.		Dag 3 verschijnt in beeld. In beeld zijn verschillende aspecten die de ochtenden in een verzorgingstehuis kenmerken. Zoals de ochtendgymnastiek, een oudere op het balkon, een kat die door het tuintje loopt. Het komt allemaal heel rustig over.	Allemaal losstaande shots met verschillende afstanden achter elkaar geplaatst. In verhouding tot de rest is er een redelijk nette montage. Dit is er vaker te zien is bij een tussenstukje. Komt sferisch over.
16: 09.02 – 10.25	Komen in gesprek met mevrouw Alkema. Stellen zich aan elkaar voor.	Tim is in beeld en Nicolaas filmt. Tim gaat met mevrouw Alkema in gesprek en deze vrouw komt ook nog later het verhaal terug. Is een gelijkwaardig gesprek en komt positief over.	Tim spreekt met de oudere mevrouw en wat bijvoorbeeld haar rol in het huis is. Ook gaat het gesprek over de iPad en laptop en een misverstand daartussen. Hij zegt ook nog over haar “ze is helemaal gek”, op een grappige manier.	Dit is een scène die plaatsvindt buiten op het terras/in de tuin. De oudere vrouw komt in haar scootmobiel aanrijden. De zon schijnt.	Stand van de camera blijft het hele gesprek gelijk. Zit weer een jumpcut in. Wordt geen gebruik gemaakt van opvolshots.
17: 10.25 – 12.49	Allereerst zijn er wat niet-Nederlands sprekende Chinezen in beeld, waarna door gegaan wordt op Tim en Nicolaas die bezig zijn met de uitnodiging voor de housewarming. Deze gaan ze vervolgens door het hele gebouw ophangen	Het draait in eerste om Tim en Nicolaas. Maar tijdens het verspreiden van de uitnodiging en raken ze ook in gesprek met wat ouderen.	Het gesprek van de Chinezen klinkt nog door onder het gesprek tussen Tim en Nicolaas over de housewarming en de uitnodiging. Verder komen ze een man tegen die te horen heeft gekregen dat hij niet zo lang meer te leven heeft. Een feestje is daarom niet zo toepasselijk vinden ze, maar willen hem wel graag uitnodigen. Dit wijst meteen weer op de negatieve kant van ouder worden. In een gesprek met een van de andere ouderen vertelt deze dat zij liever geen alcohol drinkt omdat het niet zo goed valt. Dit wijst op de wat je allemaal niet	Het speelt zich af binnen in het bejaardentehuis. De ruimte komt wat duf over. Tim en Nicolaas hebben een biertje in zijn hand. Nicolaas heeft een petje op. Op de achtergrond zitten wat ouderen in een hoekje. Later komen ze in de kamers van de verschillende ouderen. Een oude vrouw ligt er wat minder charmant bij en slaapt.	Camera is op een vaste plek neergezet als zij de uitnodiging aan het typen zijn. Hierdoor wordt altijd de indruk gewekt dat er geen andere mensen zijn die filmen. Tim doet het lopen achter een rollator na om zo de juiste hoogte te bepalen waar de uitnodiging moet worden opgehangen. 12.43 beweegt de camera weer mee met een uitspraak van Tim, hij roept ‘waaaat’ en zoomt dan extreem erg in.

	en langs ouderen brengen.		meer kan als je ouder wordt (contrast met Tim en Nicolaas die nog net met een biertje in hun hand zaten).		Weer een jumpcut.
18: 12.49 – 16.34	Hier gaat het om hun ontmoeting met meneer Turk (pastor).	Tim en Nicolaas en meneer Turk.	Eerst is een korte voice-over die vertelt dat ze meneer Turk gaan ontmoeten, later wordt ook verteld over de liefde van meneer Turk. Het heeft duidelijk als doel de man te introduceren. Verder gaat het over de liefde waarin de voice-over vertelt dat zijn vrouw is overleden en “in die zin hun doembeeld vertegenwoordigd.” In een groot deel van de uitspraken van meneer Turk komt zijn geloof naar voren. Hij was vroeger pastor. Daarin zit ook een contrast. Nicolaas neemt de wereld zoals die is en Turk vindt de groene bladeren van de bomen een wonder door God gemaakt. Turk spreekt met veel liefde over zijn vrouw. Een groot deel gaat toch wel over het verlies en gemis, maar het is wel redelijk luchtig nog. Zoals over de kleding die Turk nu draagt en dat zijn vrouw dat niet goed had gevonden.	Lopen eerst een stukje door de kantine, vervolgens in de lift, en dan komen ze op zijn kamer. Waar ook een blik naar buiten wordt geworpen.	Beelden zijn weer wat bewegelijk. Verschillende elementen zijn niet altijd even goed in beeld. Zo valt bijvoorbeeld een gezicht net wat weg. Soms onrustig ingezoomd. Past bij de verdere stijl. Veel verschillende shots en shotafstanden gebruikt.
19: 16.34 – 16.50	Ze gaan weer verder met de uitnodiging en uitdelen.	Diverse ouderen die de deur open doen en Tim en Nicolaas.	Voice-over zegt: “Al snel blijkt dat achter elke deur een bijzonder verhaal schuil gaat. Verhalen van mensen die niet meer zo vaak gehoord worden. De grijze massa begint voor ons langzaam een gezicht te krijgen.”	Voor de kamers van de ouderen.	Zelfde stijl.
20: 16.50 – 20.20	De dag van de housewarming: de voorbereidingen en de housewarming zelf.	Heel veel ouderen die later ook weer terug komen in de documentaire. Zoals mevrouw	Tim doet hier de uitspraak dat ze er niet aan gedacht hebben waar ze de rollators gaan laten. Een oudere man wilt graag dansen en vindt de muziek niet leuk, dus die wordt aangepast. Even later dansen hij en Tim. Mevrouw Alkema is voor de tweede keer in de war over	Is op de kamer van Tim en Nicolaas en de gang ervoor. Er is veel eten en drinken in beeld. Het is best druk en veel eten wordt voor de camera gehouden en daar gaat het ook over. Man maakt een foto	Zelfde stijl

		<p>Van Bohemen en ook bijvoorbeeld Alkema zijn weer in beeld. En Tim en Nicolaas zelf natuurlijk ook.</p> <p>Afwisselen is de een en dan de andere aan het woord/filmen.</p>	<p>de naam van Tim. Maar ze zegt ook dat ze hem wel leuk vindt en volgt meteen “maar daar zal ik maar niet meer over dromen.” Kortom hier wordt de nadruk opgelegd dat ze de beste tijd wel gehad heeft. Als de vrouw weg is en Nicolaas dit tegen Tim zegt reageert hij er verbaasd en lichtelijk sarcastisch op. Ook zegt hij nog “kijk ze nou” wat lieflijk bedoeld is, maar wel een beetje klinkt als <i>the Other</i>. Verder benadrukt hij nog dat het nog niet zo leuk was tot nu toe in het bejaardentehuis daar door te zeggen: “misschien dat het nu echt leuk begint te worden.”</p>	<p>met een iPad. Shot van de rollators op de gang. Een deel van de ouderen danst. Ook is hier de scène op het balkon waar Nicolaas en een oudere vrouw een sigaretje opsteken.</p>	
21: 20.20 – 21.17	Het is avond, er wordt begonnen met een shot van buiten	Tim en Nicolaas	De voice-over van Nicolaas stelt dat na het feestje de verveling al weer snel terugkeert. In een bejaardentehuis wonen is dus saai. Nicolaas zegt dat het nogal saai is. Hij wordt de saaie versie van zichzelf in het bejaardentehuis. Zijn leven is niet meer zo extreem als het was en hij vlakt een beetje af. Het gaat dus over hoe zij hun periode in het bejaardentehuis beleven. Ze evalueren dit gedurende de documentaire. Tim interviewt hem.	Er is eerst weer een shot van het gebouw buiten 's avonds en vervolgens zitten ze in hun woonkamer. Ze drinken een wijntje. En Nicolaas hangt een beetje over de stoel.	<p>Zelfde stijl. Camera ook weer even neergezet.</p> <p>Zelfde stijl. Wel mooi gemonteerd: het verspringt een beetje, waardoor de indruk wordt gewekt dat de tijd verstrikt zonder dat er iets gebeurt. Dus dan zitten ze op de bank dan liggen ze op de bank, dan zitten ze weer op de stoel.</p>
22: 21.17 – 21.52	Het is zaterdagochtend en Nicolaas wekt Tim.	Tim en Nicolaas.	Het draait er hoofdzakelijk om dat Tim en Nicolaas vandaag op de zaterdag niks te doen hebben.	Hun slaapkamer wordt in beeld gebracht. Tim ligt nog in bed.	Zelfde stijl.
23: 21.52 – 22.01	Wat tussenshots van het gebouw die duidelijk maken dat ze weg uit de kamer gaan.	-		Beelden van het verzorgingstehuis die allemaal saai overkomen. Zoals een puzzel die aan de muur is gehangen. Het oogt ook wat donker allemaal.	Zelfde stijl.
24: 22.01 – 23.42	Ze komen een oudere	Nicolaas en oudere wat	Tim praat wat betuttelend tegen de man. De man blijft	Gangpad en de lift is in beeld. Vervolgens	Zelfde stijl.

	man in de lift tegen en gaan met hem mee.	eigenzinnige man. Tim is hier niet bij.	tegen het apparaat schreeuwen terwijl de telefoon nog over gaat. Dit laat zien dat de man slechthorend is en dat hij er niet zo veel van snapt. Tim laat hem eerst wat spartelen en vervolgens zegt hij "hij gaat nog over." Ontstaat een beetje een triest beeld.	stappen ze uit de lift naar ingang van het verzorgingstehuis met de bel.	Het laatste shot van de man voor het apparaat is extra droevig aangezien hier Nicolaas een soort van afstand van hem heeft gedaan en de man echt alleen staat te stuntelen. Dit vormt ook een overgang naar de volgende shots. Zelfde stijl. Laatste shot van de ene sequentie gaat vaak mooi over in de volgende.
25: 23.42 - 24.27	Diverse shots van stuntelende ouderen.	Diverse ouderen.	Onder de trieste beelden klinkt dat eenzaamheid altijd op de loer ligt. Het kan voelen als een verloren plek zo spreekt Nicolaas in de voice-over.	In en om het verzorgingstehuis. Een vrouw die haar post probeert te pakken of een vrouw die niet verder komt met haar rollator.	Zelfde stijl.
26: 24.27 – 31.25	Tim en Nicolaas gaan langs bij mevrouw Van Bohemen.	Tim, Nicolaas en mevrouw Van Bohemen. Nicolaas filmt eerst.	Tim zegt: "Dit is mevrouw Van Bohemen in haar natuurlijke habitat. We gaan kijken of we haar kunnen benaderen." (the Other. Met de voice-over wordt vervolgens mevrouw Van Bohemen verder toegelicht, net als bij andere terugkerende ouderen wordt gedaan. Dit wordt heel respectvol gedaan. De vrouw erkent dat het zo saai is. En zegt "alleen zijn daar wen je nooit aan, maar eenzaamheid hoeft niet. Dan moet je wat gaan doen." Verder hebben ze gelijkwaardige gesprekken en gaat het ook over de oma van Nicolaas. Hij ziet in dat hij daar te weinig aandacht aan besteedt. Het gaat hier erg om de relatie kleinkind-oma. Van Bohemen vertelt nog dat ze best begrip heeft voor de jongeren dat die het druk	Eerst pakken ze wat lekkers om mee te nemen (wederom drank) uit hun eigen keuken, om vervolgens naar de kamer van Van Bohemen te gaan. Daar spelen ze mens-erger-je-niet. Drank weer in beeld.	Zelfde stijl. Camera is aan het eind op de tafel gezet. Zelfde stijl montage, jumpcut.

			hebben en dus wat minder tijd voor hun oma's en opa's. Verder gaat het nog over dat ouderen vaak over het hoofd worden gezien en dat de maatschappij erg gericht is op jonge mensen. "Jong is de norm. Oud worden is taboe." Dit zegt Tim. Van Bohemen spreekt nog van de bezuinigingen in de zorg. Tim spreekt de angst over ouder worden uit.		
27: 31.25 - 32.32	Overgang, shot van de maan en buiten. Het is avond en Tim en Nicolaas zijn weer in hun eigen kamer.	Nicolaas filmt de dronken Tim.	Tim is dronken en dat blijkt uit zijn zinnen die hij zegt. Nicolaas gaat er een beetje in mee.	Shot van de maan, het gebouw van buitenaf en vervolgens zitten ze weer in hun eigen kamer. Tim is dronken en doet wat rare dingen die in beeld worden gebracht. Ze gaan bijvoorbeeld op de scootmobiel door de gang crossen. Nog wat shots van buiten.	Zelfde stijl
28: 32.32 – 34.47	Het is weer de volgende ochtend. Dag 10. Dit gaat moeiteloos over in een soort evaluerend gesprek.	Tim filmt en interviewt Nicolaas.	Nicolaas bespreekt zijn tekortkomingen ten opzichte van zijn eigen opa en oma's. Hier gaat het weer om de relatie tussen oud en jong, kleinkinderen en opa's en oma's. Nicolaas zegt ook dat ouderen wat meer energie moeten steken in echt contact met hun kleinkinderen maken. Echt in elkaars werelden duiken. Hij spreekt even van "oudjes" maar verbetert zichzelf.	Eerst weer een shot van het bed. Daarna wat shots van de vroege ochtend, wat rolstoelen en mensen buiten. En vervolgens gaan Tim en Nicolaas met elkaar in gesprek.	De interviews met elkaar zijn redelijk close opgenomen. Zelfde stijl van de montage
29: 34.47 - 35.12	De evaluatie van de eerste week.	Wat beelden van de ouderen.	Voice-over van Nicolaas die stelt dat de eerste week hen met een dubbel gevoel achterlaat. Verder: "De ouderen zijn afgesloten van de wereld. Sommigen zijn eenzaam en hoeven niet meer zo nodig. Terwijl anderen nog geluk zoeken in de kleine dingen van het leven."	Diverse ouderen in beeld op verschillende plekken van het huis.	Zelfde stijl
30: 35.12 – 35.32	Vooruitblik volgende aflevering	-		Tim die huult en oude vrouw die nog maagd is --> extreemste	-

				dingen van de aflevering.	
Aflevering 2 31: 00.00 – 00.40	Nicolaas heeft een oogje op de fysiotherapeut.	Oude vrouw samen met fysiotherapeut en Nicolaas. Tim filmt	Nicolaas gereageerd een beetje sarcastisch op de oudere vrouw als zij vertelt dat ze een rondje heeft moeten lopen van de fysiotherapeut. Nicolaas lijkt meer aandacht te hebben voor fysiotherapeut. Hij vraagt ook nog aan Tim "Is hij homo?" Maakt het wel persoonlijk en vertelt wat over de jongens. Sluit ook wel weer aan bij het onderwerp liefde dat veel terug komt in deze aflevering.	Lift is weer in beeld. Verder wordt er ingezoomd op de kont van de fysiotherapeut.	Zelfde stijl, onhandige inzoom.
32: 00.40 – 01.06	(Standaard) introductie	Voice-over van Nicolaas. Verder Tim en Nicolaas in beeld. En tevens wat ouderen die terug gaan komen in de documentaire.	Voice-over: "Iedereen wil oud worden, maar niemand wil het zijn. Wij Tim en Nicolaas nemen een voorproefje op het onvermijdelijke. We besluiten een maand lang te gaan wonen in een verzorgingstehuis. Wat staat ons straks precies te wachten behalve Bingo en rimpels. Welke levenslessen gaan er schuil achter de geraniums?"	Eerst is een animatie van Tim en Nicolaas in beeld waarin zij langzaam ouder worden. Dit beeld wordt gevolgd door een shot waarin ze in de auto zitten, daarna staan ze voor de deur van het verzorgingstehuis. Vervolgens zijn ze binnen op het balkon te zien en bij de ouderen. Het intro eindigt weer met een animatie van Tim en Nicolaas.	Is een opeenvolging van beelden uit de documentaire De beelden zijn vlot aan elkaar gemonteerd. Er komt een soort rondje waar van binnenuit het nieuwe shot komt.
33: 01.06 – 01.25	Gesprek gaat eerst nog door over de jongen en dan Grinder.	Nicolaas is in beeld. Tim hoor je praten.	Nicolaas zegt "hij zit niet op Grinder", gaat dus typisch iets dat niet met ouderen te maken heeft.	Eerst een gang en dan redelijk close Nicolaas met zijn mobiel in beeld.	Zelfde stijl, rommelig.
34: 01.25 – 07.35	Gaat nog steeds over de liefde. Daarna gaat Tim poolen met de oudere man, en gaat het deels nog over de	Tim is nu in beeld. Hij gaat poolen met de oudere man (Chris van de Veer van de deurbel). Deze wordt	In de voice-over zegt Nicolaas dat in deze tijd alle digitale middelen geoorloofd zijn voor het zoeken naar de ware liefde (contrast). Waarna hij allemaal vragen stelt over ouderdom in relatie tot de liefde. Meneer Van der Veer wordt verder ook voorgesteld met de voice-	De oudere man gaat weer dansen. Ze zijn in de pool-ruimte. Nog net een shot van een oude vrouw die verveeld kijkt. Ondertussen wordt Van de Veer voorgesteld en hierbij komt ook een foto van hem (net als bij de	Zelfde stijl

	<p>liefde. Hierna gaan ze mee naar zijn kamer. Vervolgens gaan ze door naar zijn vrouw.</p>	<p>hier ook verder geïntroduceerd. Tim doet een grappig tegen de oudere man. Hij gaat zijn haar borstelen met een ding van de pool en zegt daarvoor "Dat zie ik zelf ook wel". Maar dit komt niet vervelend over omdat de man zelf ook wel in is voor een geintje en een beetje apart is. Het is hier niet per se een contrast oud-jong.</p>	<p>over. Man vertelt hoe moeilijk het alleen zijn is na het overlijden van zijn vrouw. Maar dat hij wel weer een nieuwe vrouw ontmoette die haar man had verloren. Hij zei nog dat hij haar ook al leuk vond in de tijd dat hij nog met zijn vrouw had. Tim vraagt of ze nog echt verliefd zijn en of ze seks hebben. Alleen op het eerste kan met een ja worden geantwoord. Tim vraagt als ze bij zijn vrouw zitten of er een of meerdere liefdes in iemands leven zijn. Volgens de man meerderen. De voice-over van Nicolaas vat het aan het einde nog even samen.</p>	<p>anderen) in beeld. Na de pool ruimte gaan ze naar zijn huiskamer en daarin worden shots van de fotolijstjes die op zijn kast van zijn overleden vrouw genomen. Daarna staan ze op het balkon. Een foto met zijn nieuwe vrouw komt ook in beeld. Dan komt de lift weer in beeld en gaan ze door naar de kamer van de vrouw van de oudere man. Tim opent een blikje voor de vrouw (die kan dat niet zelf meer).</p>	
<p>35: 07.35 – 08.06</p>	<p>Overgang tussen twee scènes. Ouderen in beeld die elkaar helpen.</p>	<p>Voice-over van Nicolaas. Deze loopt kort door het beeld. Tim filmt dus.</p>	<p>De voice-over klinkt weer even door. "Liefde kent geen leeftijd. En de liefde op leeftijd zit hem vooral in de zorg en aandacht voor elkaar."</p>	<p>Beelden van een vrouw die gevoerd wordt. Beelden van ouderen die elkaar helpen. Nicolaas zie je zelf nog even door het beeld lopen.</p>	<p>Tussenshots zijn weer mooier gefilmd. Zelfde stijl van montage, maar wel iets netter bij de tussenshots.</p>
<p>36: 08.06 – 12.48</p>	<p>Tim en Nicolaas zijn op weg naar meneer Turk.</p>	<p>Tim heeft de camera in zijn handen. Nicolaas is in beeld. Meneer Turk komt ook in deze scène voor.</p>	<p>Nicolaas zegt tegen Turk, "we gaan het hebben over de liefde". Op zijn beurt haalt Turk er meteen zijn geloof weer bij. Hier zit ook enige confrontatie in. Hij gelooft dat je trouw kan blijven aan een liefde in zijn leven. Tim onderbreekt soms het gesprek om zich er mee te bemoeien en eigenlijk het verschil tussen Nicolaas en Turk te benadrukken. Hij zegt</p>	<p>De lift is weer in beeld, in de spiegel is de camera te zien. Daarna lopen ze door de gang waar een grote oranje vlag op de deur van de man hangt. Ondertussen zeggen ze 'engeltje' nog even gedag. Hierbij wordt een foto van vroeger in beeld gebracht van haar, maar ze wordt niet</p>	<p>Zelfde stijl</p>

			bijvoorbeeld "Jij bent best wel gefixeerd op uiterlijk toch." Terwijl dit volgens Turk nooit liefde kan zijn. Nicolaas bewondert dit wel, maar zegt dit zelf niet te kunnen. Turk zegt over het kijken naar nog andere vrouwen: "Ja dat noemen jullie menselijk, maar dat is het niet."	voorgesteld. Verder is een groot gedeelte van het gesprek in de huiskamer van Turk. Wat beeldjes van Maria komen ook in beeld. Ook komt de foto van zijn vrouw in beeld.	
37: 12.48 – 14.29	Tim en Nicolaas spreken over de liefde en de verschillen tussen de generaties hierin.	Tim en Nicolaas. Ze interviewen elkaar.	Voice-over wordt in gestart waarin Nicolaas wat meneer Turk heeft gezegd weer even evalueert. "Maar is dit soort romantiek nog wel van deze tijd?" Daarna stelt Nicolaas aan Tim de vraag of het nu misschien moeilijker is de ware liefde te vinden dan vroeger. Het gaat om het verschil tussen de generaties wat betreft de liefde. "Bij ons moet alles misschien meteen fantastisch zijn." Daarnaast zegt Nicolaas dat de liefde en het leven een stuk minder maakbaar is dan dat hij van te voren dacht.	Eerst zie je Tim door de gang lopen. Ze gaan weg bij meneer Turk. Daarna zitten ze buiten op het terras.	Zelfde stijl
38: 14.29 – 16.31	Er wordt bingo gespeeld.	Tim, Nicolaas en diverse ouderen.	Onder de bingo spreken ze met wat ouderen. Zo vertelt een vrouw dat ze niks anders doet dan slapen (en indirect ook dat ze elke ochtend zes uur wordt gewassen, maar dat wordt niet heel duidelijk). Dan klinkt een stem die de nummers van de bingo omroept. Tim zegt bij de 'bar' van de kantine tegen de barman: "Ik geef een rondje." Tim vraagt: "Waar gaan we op proosten mevrouw." Waarop zij antwoordt: "Dat we hier zitten." Daarna gaat het weer even over de liefde. De man van die vrouw, die eerder engeltje werd genoemd sloeg haar en ze is al vroeg bij hem weg gegaan.	Zitten aan een tafel met bingo spullen ervoor. Ook andere tafeltjes komen in beeld.	Zelfde stijl

39: 16.31 – 16.44	Tussenshots over traagheid.	Voice-over Nicolaas	De voice-over start met “Een gezellige bingo middag kan niet verbergen dat het trage tempo je onder je huid kruipt.” De traagheid komt dus erg naar voren. Daarna wordt het op hen betrokken “dat heeft impact op ons.”	In beeld worden de wat trage bejaarden ook zo vastgelegd. Mensen die slapen, langzaam lopen. In het bejaardentehuis.	Zelfde stijl
40: 16.44 – 17.46	Over hun neerslachtigheid.	Tim en Nicolaas	De voice-over loopt hier door. “Langzaam aan neemt de neerslachtigheid toe.” Ze benoemen dus de situatie in het bejaardentehuis invloed op hun gemoedstoestand heeft. “Je kijkt zo ongelukkig. Vind je het echt zo saai hier?” Dan gaat de telefoon. Tim zegt: “De tijd belt, die gaat mij inhalen.”	Eerste shot is in de slaapkamer van Tim en Nicolaas. Tim kijkt triest.	Zelfde stijl. Best extreem vaag als Tim de deur open doet (net of hij hem er even snel heeft bij gepakt, kan zeker bewust voor gekozen zijn.)
41: 17.46 – 19.14	Nicolaas heeft een nieuw matras gehaald.	Tim en Nicolaas	Het hoofdgesprek is hier dat Nicolaas een nieuw matras heeft. Dat de oude een plasmatras was en iemand dood is gegaan en dat eigenlijk de nieuwe van hem ook weer vies is. “O my god het ruikt echt naar opa.”	Shots zijn in de kamer van Tim en Nicolaas. Maar ook veel van de matrassen inclusief vieze plekken.	Zelfde stijl
42: 19.14 – 19.31	Tussenshot met voice-over en beelden van ouderen.	Voice-over Nicolaas	Voice-over start weer in. “En zo verstrijken de dagen, met de dood altijd op de loer.” Verder gaat het nog om de vergankelijkheid die als een donkere wolk boven je hoofd hangt hier.	Eerst weer een shot van buitenaf (keert veel terug.) Daarna zie je twee ouderen in beeld met een rollator, langzaam lopend. Wat bekende ouderen worden in beeld gebracht. Een vrouw die fietst op een apparaat binnen.	Zelfde stijl
43: 19.31 – 20.56	Gaan in gesprek over de liefde.	Eén daarvan is mevrouw Alkema. De andere vrouw waar Nicolaas eerder op het balkon mee zat te roken. Verder is alleen Nicolaas er.	Ze spreken weer over de liefde. De man van de rokende vrouw sloeg en was vervelend, maar dat kwam door dementie zo komt in het gesprek naar voren (groot nadeel oud worden).	Buiten op het terras met twee oude vrouwen. Ook nu zijn de sigaretten goed in beeld. Ook de scootmobiel en rollator is te zien.	Zelfde stijl. Wisselen steeds met een pan van de ene naar de andere vrouw.

		Door het roken lijken oud en jong weer bij elkaar te staan. De één rookt wel en de andere niet. Maar die oudere vrouw weer wel samen met Nicolaas.			
44: 20.56 – 27.50	Hier komt de focus meer op mevrouw Alkema te liggen.	Hier draait het om Tim, Nicolaas en Alkema. Nicolaas gaat met Alkema naar Tim toe.	Mevrouw Alkema wordt aan de hand van de jeugdfoto voorgesteld en beschrijven de vrouw erg positief. Ze komt in de hele film ook erg leuk over. Daarna zegt Nicolaas “zullen we naar Tim gaan.” Nicolaas had van Alkema gehoord dat zij Tim wel leuk vond. Hij vindt het een mooie gelegenheid die twee eens wat meer bij elkaar te brengen (aflevering nadruk liefde). Typerend voor zo iets als een date is dat Alkema zelfs nog aan Nicolaas vraagt of haar haar wel goed zit. Op een gegeven moment gaat Tim weer lekkers pakken voor Alkema en zegt hij “Mijn opa vond dit altijd heel lekker.” (Steeds vergelijking eigen opa/oma en dat die allemaal hetzelfde lekker vinden?). Nicolaas zegt “Tim ben je zenuwachtig.” Dit is allemaal ter voorbereiding op de vraag die hij zo gaat stellen. Verder gaat het gesprek lang over de liefde weer. Tot dat wordt gevraagd of ze ooit een relatie heeft gehad of seks heeft gehad. Als Tim deze vraag stelt dan zegt Nicolaas, “oh oh Tim”. Maar Alkema beantwoordt dat zij inderdaad nog maagd is. De vrouw zegt dat ze vroeger	Aan de ene kant zie je de jeugdfoto in beeld aan de andere kant Alkema in een scootmobiel. Hierna vertrekken ze richting Tim, de route is ook te zien. Ze gaan nog even een bloemetje plukken die in beeld wordt gebracht en uiteindelijk aan Tim gegeven. Tim staat haar op het balkon al op te wachten. In zwart-wit wordt nog even terug geflitst op haar eerdere uitspraak over Tim. De lift is weer te zien met de camera. Bij de ingang van de kamer is weer even het plasmatras in beeld. Tim zweet een beetje.	Zelfde stijl

			altijd een jongen had willen zijn omdat die vroeger belangrijker werden gevonden dan meisjes. Tim zegt nog dat hij het ergens mooi vindt, maar ook bang is dat Alkema veel heeft gemist. Ze haalt nog aan dat de kerk belangrijk voor haar was.		
45: 27.50 – 28.38	Tim en Nicolaas evalueren het gesprek met mevrouw Alkema.	Tim en Nicolaas.	Ze vinden het zielig en onbegrijpelijk dat nog nooit iemand haar gezoend/over de rug gekriebeld heeft.	Zitten buiten	Zelfde stijl
46: 28.38 - 29.04	Tussenshots	Tim en Nicolaas. Mevrouw Alkema zie je op de achtergrond ook even.	Er wordt niet gesproken.	Zitten in de kantine en wat shots van andere mensen in de kantine/bejaardentehuis. Aan het eind nog een shot van de bliksem buiten. Avond valt duidelijk.	Zelfde stijl
47: 29.04 – 30.18	Tim voelt zich verdrietig.	Tim en Nicolaas. Draait om Tim.	Tim voelt zich verdrietig en zegt. "Het is net alsof je naar een oorlogsland gaat en al die mensen zijn een soort van slachtoffer." Dan vertelt hij dat iedereen wel wat heeft. "Er zijn echt niet zo heel veel mensen gewoon gelukkig." Nicolaas vraagt of het zo kan zijn dat Tim het confronterend vindt, hier te wonen. Er wordt geen antwoord op gegeven.	Ze zitten op de slaapkamer. Tim huilt.	Zelfde stijl
48: 30.18 – 31.20	Tussenstuk	Nicolaas is de voice-over	De voice-over geeft antwoord op de vorige vraag. "Geconfronteerd met onze toekomst overvalt ons de angst. Ouder worden voelt oneerlijk. Terwijl je hoopt te oogsten wat je in je leven hebt gezaaid, loopt de werkelijkheid vaak anders.	Je ziet Nicolaas wat onderuitgezakt op zijn kamer liggen. Het is nog steeds avond. Daarna wat rustige ochtendshots weer. Ook ochtendgymnastiek. De man met de piano komt ook in beeld. Tim en Nicolaas doen ook mee met de ochtendgymnastiek.	Zelfde stijl. Camera wordt weer ergens vast neer gezet.
49: 31.20 – 34.00	Gesprek met vrouw	Tim en Nicolaas en een vrouw.	Stelt weer vragen over de liefde aan een vrouw (Tim). Deze geeft aan dat ze nooit meer verliefd is en daar ook	Vrouw heeft rollator. Vrouw pakt haar mobieltje, ze wordt gebeld. Vrouw	Zelfde stijl

			geen behoefte aan heeft (evenals aan seks). Nicolaas: "U heeft veertig jaar geen seks gehad!?" Als de vrouw iemand aan de telefoon heeft gaat het over de kleinzoon die een voetbalwedstrijd heeft gewonnen.	stuntelt halverwege met haar mobieltje. Ze krijgt hem niet open.	
50: 34.00 - 34.37	Evaluatie	Voice-over van Nicolaas.	Voice-over evalueert hun verblijf. De helft van hun verblijf zit er nu op. Verder zegt hij dat de verhalen over de liefde tot nadenken dwingt en dat wellicht alles lang niet zo in de hand hebben als ze denken (geluk, liefde bijvoorbeeld). Aan het einde kan je volgens hem weer op je zelf worden teruggeworpen. "En geen datingapp die daar iets aan kan doen."	Speeltuin in beeld. Met daarachter het verzorgingstehuis (contrast!). Meneer Van de Veer is weer dansend in beeld. Komt vrolijk over. Wordt met hapjes rondgegaan. De rest van de ouderen kijken ook gelukkig. Drinken bier en er is een feest.	Zelfde stijl
51: 34.37 – 35.00	Vooruitblik volgende aflevering	-		Man met alzheimer, meneer Turk, afscheidsfeest	Inclusief getekend plaatje
Aflevering 3 52: 00.00 – 00.53	Opening. Turk 'geneest' Nicolaas.	Nicolaas, Tim (filmt) en meneer Turk.	Meneer Turk die bidt.	Kamer van meneer Turk.	Zelfde stijl
53: 00.53 – 01.16	(Standaard) introductie	Voice-over van Nicolaas. Verder Tim en Nicolaas in beeld. En tevens wat ouderen die terug gaan komen in de documentaire.	Voice-over: "Iedereen wil oud worden, maar niemand wil het zijn. Wij Tim en Nicolaas nemen een voorproefje op het onvermijdelijke. We besluiten een maand lang te gaan wonen in een verzorgingstehuis. Wat staat ons straks precies te wachten behalve Bingo en rimpels. Welke levenslessen gaan er schuil achter de geraniums?"	Eerst is een animatie van Tim en Nicolaas in beeld waarin zij langzaam ouder worden. Dit beeld wordt gevolgd door een shot waarin ze in de auto zitten, daarna staan ze voor de deur van het verzorgingstehuis. Vervolgens zijn ze binnen op het balkon te zien en bij de ouderen. Het intro eindigt weer met een animatie van Tim en Nicolaas.	Is een opeenvolging van beelden uit de documentaire De beelden zijn vlot aan elkaar gemonteerd. Er komt een soort rondje waar van binnenuit het nieuwe shot komt.
53: 01.16 – 02.52	Ouderen doen een soort quiz.	Diverse ouderen. Tim en Nicolaas filmt.	Tim stelt wat vragen van de quiz aan de ouderen. Dan zegt een vrouw "Ik hoef niet meer te leren. Ik heb mijn jaren gehad. Ik ben 95 of 96 en dat vind ik zat." Mevrouw Alkema die	Zitten in een gemeenschappelijke ruimte van het bejaardentehuis. Is een scherm met een quiz daarop in beeld. Tim weet niet zo goed	Zelfde stijl

			ernaast zit knikt bevestigend. Komt ook een pastor wat vertellen over zijn 'relatie' met één van de vrouwen. Hij zegt ook dat hij het hem verbaast dat ze het antwoord niet meer weet, omdat ze altijd bij een bakker heeft gewerkt en daar de vraag mee te maken had. Hierna zegt de voice-over "mevrouw Bosscha heeft haar hele leven in een bakkerswinkel gestaan maar nu weet ze niet eens een croissant te herkennen." Hij voegt nog toe dat ze niet meer wil leren.	hoe hij moet helpen als de mevrouw opstaat.	
54: 02.52 – 03.03	Overgangsscène	Alleen voice-over van Nicolaas	De voice-over loopt door. 'Komt er een punt dat wij ook zeggen dat het wel mooi is geweest.'	Eerst weer shot van de speeltuin voor het bejaardentehuis, nu met spelende kinderen. Daarna zitten ze in de tuin.	Zelfde stijl
55: 03.03 – 14.22	Overgang naar meneer Scheers die alzheimer heeft.	Tim? en Nicolaas, meneer Scheers en zijn vrouw. Met veel respect gefilmd. Meneer Scheers en zijn vrouw zijn een groot gedeelte van deze aflevering.	Met de voice-over wordt verteld dat hij nog alle redenen heeft om het leven te omarmen. Hij leidt aan alzheimer. Wordt verteld dat ze nog maar 3.5 jaar bij elkaar zijn. Man praat veel met zijn vrouw mee. De man vertelt hoe erg het is om alzheimer te hebben. Hij vergeet heel veel. Gaat erover in het gesprek dat hij zo vaak belt. Gaat ook over de liefde tussen die twee. Blijkt ook uit het gesprek dat hij iets zegt dat helemaal niet klopt dus niet waar is. De voice-over zegt dat het onvermijdelijk is dat hij Jeannette zal vergeten. De vrouw herhaalt vaak de vraag die Nicolaas stelt. "Hoe voelt het om afscheid te nemen van jezelf?"	Het eerste shot is van hem en zijn vrouw, hand in hand. Terugblik weer aan de hand van een jeugdfoto. Hij wordt voorgesteld. Man en vrouw zitten op zijn bed. Nachtkastje. Lopen daarna weg uit het verzorgingstehuis. Over straat in de zon. En gaan dan een ijsje eten. Lachen nog wel veel samen. Zijn ijsje druipt een beetje. Dan het volgende shot is wel weer binnen in de kamer. Daarna weer een stukje buiten. Ze zitten samen op het bankje in de zon.	Zelfde stijl. Weer jumpcuts.
56: 14.22 – 17.50	Gaan bij mevrouw Van Bohemen eten.	Tim, Nicolaas, mevrouw Van Bohemen.	Wordt verteld dat ze in moeilijke tijden tot God bidt. En dat de kerk haar tweede thuis is. "Een plek waar wij zelden komen." Ze vertelt over het werk dat ze daar doet. Nicolaas stelt de	In de kamer van mevrouw Van Bohemen. Daar staat eten op tafel. Daarna lopen ze weg, via de lift, en komen in de kerk. Daar laten ze	Zelfde stijl

			vraag: "Is het zo dat naarmate je ouder wordt, wijzer wordt?" Van Bohemen zegt van wel. De voice-over wordt onder deze beelden gestart en praat nog over de levenslessen van mevrouw Van Bohemen over dingen aanvaarden.	haar werkplek zien en steken ze een kaarsje op. Nog veel andere shots in de kerk.	
57: 17.50 – 18.04	Overgang om bij mevrouw Van Bohemen weg te gaan.	Alleen voice-over Nicolaas.	De voice-over loopt door. Hij spreekt erover dat wij denken zelf de regie in handen te hebben. Maar dat we de regie over ouder worden sowieso niet hebben.	Terras bejaardentehuis in beeld. Diverse ouderen die ze gesproken hebben in hun kamer.	Zelfde stijl
58: 18.04 – 21.41	Lopen met meneer Turk mee.	Tim/Nicolaas. Meneer Turk en oudere vrouw.	Meneer Turk vertelt dat een vrouw niet meer wilt leven. Als Nicolaas/Tim zegt dat ze er jong uit ziet wordt daar zowel door meneer Turk als de vrouw lacherig op gereageerd. Nicolaas zegt dat hij het wel confronterend vond die vrouw te zien. Gaat om de tegenstelling dat Nicolaas geluk voor zichzelf probeert na te streven, en meneer Turk om elkaar gelukkig te maken. Meneer Turk geeft wat levenslessen. "Je hebt geen recht je zorgen te maken."	Gordijnen zitten dicht op haar kamer. Daarna zitten Nicolaas en Turk buiten. Shot van de speeltuin. Zon schijnt.	Zelfde stijl
59: 21.41 – 21.58	Tussenstukje	-		Shots in het bejaardentehuis. Van voeten, groepje ouderen, slingers.	Zelfde stijl
60: 21.58 – 22.46	Vrouw wiens zoon maar niet op bezoek komt.	Vrouw en Tim/Nicolaas.	Vrouw zegt "klotekind". Tim vraagt wat er is gebeurd. Kind komt steeds niet op bezoek.	Vrouw legt de telefoon weg.	Zelfde stijl
61: 22.46 - 24.56	Vorige scène was een overgang om nog keer wat meneer Turk zei te evalueren.	Tim filmt Nicolaas.	Nicolaas ziet er wel wat in. Hij maakt een grap "Ik ga vrijwilliger worden. Grapje. Ik heb het zo druk met mijn werk." Hij meent wel dat we een beetje narcistisch zijn. Naastenliefde of vrijwilligerswerk is niet hip. Nicolaas ziet er wel wat in dat we meer aan elkaar moeten denken. Daarna interviewt Nicolaas Tim. En	Zitten buiten op een bankje. Zon schijnt.	Zelfde stijl. Beeld vliegt even alle kanten op.

			die vindt het wel goed dat we met onszelf bezig zijn.		
62: 24.56 – 26.00	Wat tussenshots.	Diverse ouderen, wordt niet veel gesproken. Kort stukje van Tim en mevrouw Alkema.	Enkel gesproken over mevrouw Alkema haar haar.	Oudere vrouw doet wat rek en sterk oefeningen. Tim draait aan wat dingen en fietst ook. Zijn in de Tuin. Mevrouw Alkema op haar scootmobiel. Dan eten de ouderen. Ziet wel dat Tim en Nicolaas met de ouderen praten, maar geluid wordt niet gehoord. Eindigt met wat shots van buitenaf (afgesloten rest van de wereld).	Zelfde stijl
63: 26.00 - 29.18	Dag 30 verschijnt in beeld.	Tim, Nicolaas en ouderen. Alle ouderen zoals Turk, Alkema e.d. komen hier even aan het woord nog.	Voice-over vertelt over het afscheidsfeestje dat voor hen wordt georganiseerd. "Zodat we afscheid kunnen nemen van alle nieuwe opa's en oma's die we erbij hebben gekregen (weer vergelijking)." Meneer Turk houdt een toespraak. Dat Tim en Nicolaas zo veel vragen hadden, vooral over de liefde. En dat ze niet waarden hoe veel vrijheid zij hebben.	Shot slaapkamer. Sokken in beeld. Slapende Nicolaas en daarna de voorbereidingen van het afscheidsfeestje. In het raam zie je de reflectie van Tim met de camera. Tim knuffelt Turk. En danst vrolijk. Ook nog een oudere die in slaap gevallen is. Wel Tim die heel enthousiast springt, tegenvoer de ouderen die zitten.	Zelfde stijl
64: 29.18 – 30.54	Tim en Nicolaas evalueren hun tijd daar.	Tim en Nicolaas.	Tim en Nicolaas evalueren hun tijd daar. Het ging snel en ook weer heel lang. Ze zijn blij dat ze weg mogen. En het gevoel dat ze een band zijn aangegaan met de vorige generatie. "Maar het is niet dat ik liever ouder wil worden." Tim: "Ik vind het jammer dat die mensen niet gewoon bij ons in de straat wonen." De vraag aan Tim wat het experiment heeft opgeleverd: "Dat ouderen mensen niet meer een grote grijze massa voor hem is. Het zijn allemaal verschillende mensen."	Ballon van het feest waait door het beeld over het grasveld. Dan zitten Nicolaas en Tim weer op hun kamer in bed.	Zelfde stijl
65: 30.54 – 33.28	Pakken spullen om	Tim, Nicolaas en	Gaat over of Nicolaas beter heeft geslapen door de	Shot van buiten het gebouw, met veel zon.	Zelfde stijl

	te vertrekken.	veel verschillen de ouderen die ze steeds hebben gesproken.	healing van meneer Turk, denken dat het niet daardoor kwam maar door de thee. Turk geeft nog een levensles mee "denk aan de liefde." Tegen Bohemen zegt Nicolaas: "Toch een beetje vriendjes geworden he." Ze nemen waardevol en liefdevol afscheid. Laat zien dat er een band is ontstaan.	Tassen en spullen worden ingepakt. Lopen het gebouw uit, via de lift. Beneden staan de ouderen. Buiten nemen ze echt afscheid.	
66: 33.28 – 34.01	Zitten in de trein terug naar Amsterdam .	Tim en Nicolaas.	Muziekje Voice-over: "Als iets ons is bijgebleven van de afgelopen maand is het wel de kracht waarmee ouderen stug door gaan. Ondanks dat het lot het vaak tegenzit. De grootste levensles is volgens hen misschien wel het leven zo te accepteren zoals het is."	Treinbordje komt in beeld zodat te zien is waar ze heen gaan. Kijken een beetje uitgeteld. Nemen op Amsterdam Centraal afscheid.	Zelfde stijl
67: 34.01 – 34.47	Nicolaas gaat langs bij zijn oma.	Nicolaas en zijn oma.	Sluiten met een liedje af: "I wil love you better when I am old." Uit gesprek blijkt dat ze elkaar lang niet hebben gezien. "Kon je het nog vinden." Gesprek tussen de twee vervaagt door de muziek.	Huisje van zijn oma. Zomers.	Zelfde stijl